

ZARZĄD WOJEWÓDZTWA LUBUSKIEGO

OCENA ZASOBÓW POMOCY SPOŁECZNEJ za rok 2025 i rekomendacje na 2026 rok dla województwa lubuskiego

Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej
w Zielonej Górze
Wydział Polityki Społecznej

Maj 2026 r.

SPIS TREŚCI

Wstęp	4
I. Demografia.....	5
II. Zasoby pomocy społecznej w gminach w 2025 r.	15
III. Zasoby pomocy społecznej w powiatach w 2025 r.	27
IV. Zasoby samorządu województwa w zakresie polityki społecznej za 2025 r.....	37
V. Zadania zlecone samorządu województwa lubuskiego z zakresu administracji rządowej w 2025 r.	57
VI. Kierunki zmian i rekomendacje na 2026 rok.....	63

Skróty używane w tekście:

CAS – Centralna Aplikacja Statystyczna

CIS – Centrum Integracji Społecznej

CUS – Centrum Usług Społecznych

DPS – Dom Pomocy Społecznej

ES – Ekonomia Społeczna

EFS - Europejski Fundusz Społeczny

ZGO – Zielone Gospodarstwo Opiekuńcze

GUS – Główny Urząd Statystyczny

JST – Jednostka samorządu terytorialnego

KIS – Klub Integracji Społecznej

LPRES – Lubuski Program Rozwoju Ekonomii Społecznej

MKRPA – Miejska Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych

MRPiPS – Ministerstwo Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej

MRPiPS-03 – Sprawozdanie roczne z udzielonych świadczeń pomocy społecznej –
pieniężnych, w naturze i usługach

MRPiPS-06 – Sprawozdanie roczne: wybrane jednostki organizacyjne pomocy
społecznej i inne jednostki pomocy społecznej oraz zatrudnienie w systemie pomocy
społecznej

NFZ – Narodowy Fundusz Zdrowia

OA – Ośrodek Adopcyjny

OPS – Ośrodek Pomocy Społecznej

OzN – osoba z niepełnosprawnością

OZPS – Ocena Zasobów Pomocy Społecznej

PCPR – Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie

PES – Podmiot Ekonomii Społecznej

PFRON – Państwowy Fundusz Rehabilitacyjny Osób Niepełnosprawnych

POW – Placówka opiekuńczo-wychowawcza

PUP – Powiatowy Urząd Pracy

ROPS – Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej w Zielonej Górze

RPDI – Regionalny Plan Rozwoju Usług Społecznych i Deinstytucjonalizacji

WTZ - Warsztat Terapii Zajęciowej

ZAZ – Zakład Aktywności Zawodowej

ZUS – Zakład Ubezpieczeń Społecznych

Wstęp

Ocena zasobów pomocy społecznej jest zadaniem, realizowanym na podstawie art. 16a ust. 4 ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (t.j. Dz. U. z 2025 r., poz. 1241 z późn. zm.). Samorząd województwa zobligowany jest do opracowywania corocznie oceny zasobów pomocy społecznej w oparciu o analizy lokalne, sporządzane przez samorządy gmin i powiatów.

Ocena powinna być przedstawiona przez organ wykonawczy jednostki samorządu terytorialnego co roku do dnia 30 kwietnia odpowiednio radzie gminy, radzie powiatu, a do dnia 30 czerwca sejmikowi województwa właściwej jednostki samorządu terytorialnego. Ocena wraz z rekomendacjami stanowi podstawę do planowania budżetu na rok kolejny. Następnie, samorząd województwa jest zobligowany do przekazania oceny zasobów pomocy społecznej sporządzonej na podstawie ocen przygotowanych przez gminy i powiaty z obszaru województwa, właściwemu wojewodzie do 31 lipca każdego roku.

Dokonana analiza służyć ma ocenie efektywności systemu pomocy społecznej na tle lokalnej sytuacji społecznej i demograficznej, co w perspektywie pozwoli na wytyczanie nowych kierunków zmian w polityce społecznej.

Narzędzie, które wykorzystywane jest do sporządzenia oceny to elektroniczna aplikacja pn. Centralna Aplikacja Statystyczna (CAS) umożliwiająca analizę zasobów przygotowaną w ramach Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki, projektu 1.16. „Koordynacja na rzecz aktywnej integracji”. Wszystkie jednostki samorządu terytorialnego z terenu województwa lubuskiego sporządziły ocenę w CAS.

Narzędzie elektroniczne CAS współdziała z wybranymi modułami systemu i automatycznie pobierać część danych z baz Głównego Urzędu Statystycznego, Narodowego Funduszu Zdrowia, Zakładu Ubezpieczeń Społecznych oraz Ministerstwa Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej, a także z Systemu Informacji Oświatowej.

Przy opracowaniu oceny zasobów pomocy społecznej posłużono się dodatkowo informacjami z innych źródeł, takich jak Lubuski Urząd Wojewódzki w Gorzowie Wielkopolskim (sprawozdania roczne MRPiPS-03, MRPiPS-05, MRPiPS-06 i opracowania własne), Urząd Statystyczny w Zielonej Górze, Wojewódzki Urząd Pracy w Zielonej Górze.

I. Demografia

1.1. Ogólna liczba mieszkańców.

Województwo lubuskie w obecnych granicach istnieje od 1999 roku i zajmuje 13 988 km², co stanowi 4,5% powierzchni Polski. Jest województwem znajdującym się na przedostatnim miejscu wśród województw pod względem liczby ludności w Polsce. Według danych Urzędu Statystycznego w Zielonej Górze na dzień 31 grudnia 2025 r. liczba mieszkańców województwa lubuskiego wynosiła 963 601 osób, tj. 2,6% ogółu ludności Polski (37 332 510). Od 2013 r. liczba ta sukcesywnie maleje. Gęstość zaludnienia na 1 km² wyniosła 69 osób (14. lokata w kraju). Wskaźnik ten znacznie różnił się w poszczególnych powiatach, najwyższy był w miastach na prawach powiatu: w Gorzowie Wlkp. na 1 km² przypadało 1325 osób i w Zielonej Górze – 503 osoby oraz w powiecie nowosolskim – 105 osób na 1 km², a najniższy zanotowano w powiecie sulęcińskim – 28 osób na 1 km².

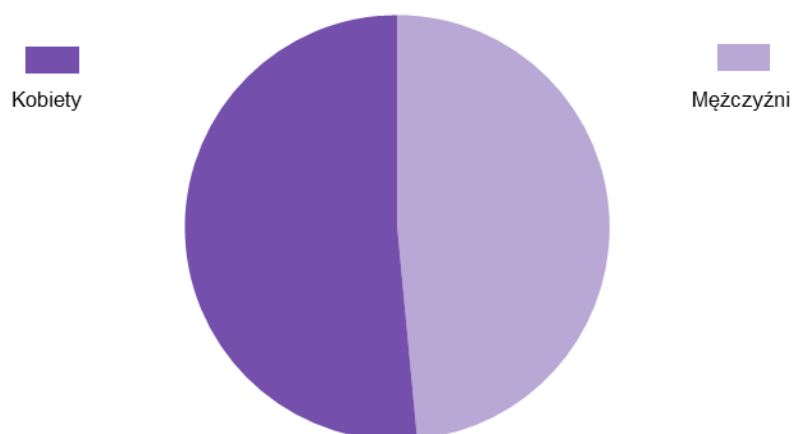
Tablica 1. Ludność według płci w województwie lubuskim w 2025 r. Stan w dniu 31 XII.

Wyszczególnienie	W osobach	Udział (w %)	2024 = 100
Ogółem	963601	100,0	99,4
Kobiety	496477	51,5	99,4
Mężczyźni	467124	48,5	99,3

Źródło: Urząd Statystyczny w Zielonej Górze

W województwie w ogólnej liczbie ludności przeważają kobiety. W 2025 r. ich udział w ludności wyniósł 51,5% i był nieznacznie niższy niż w całym kraju (51,7%). W rezultacie nieco niższy był także współczynnik feminizacji – na 100 mężczyzn przypadało 106 kobiet (w kraju wskaźnik przyjął wartość 107).

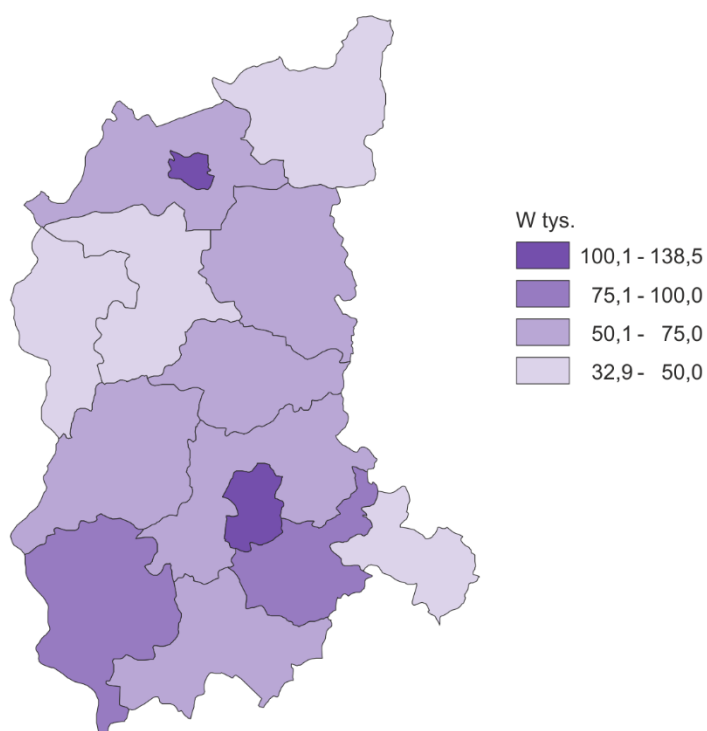
Wykres 1. Struktura ludności według płci w 2025 r.

Źródło: Urząd Statystyczny w Zielonej Górze

Województwo podzielone jest administracyjnie na 12 powiatów oraz 2 miasta na prawach powiatu - Gorzów Wielkopolski i Zielona Góra oraz 82 gminy.

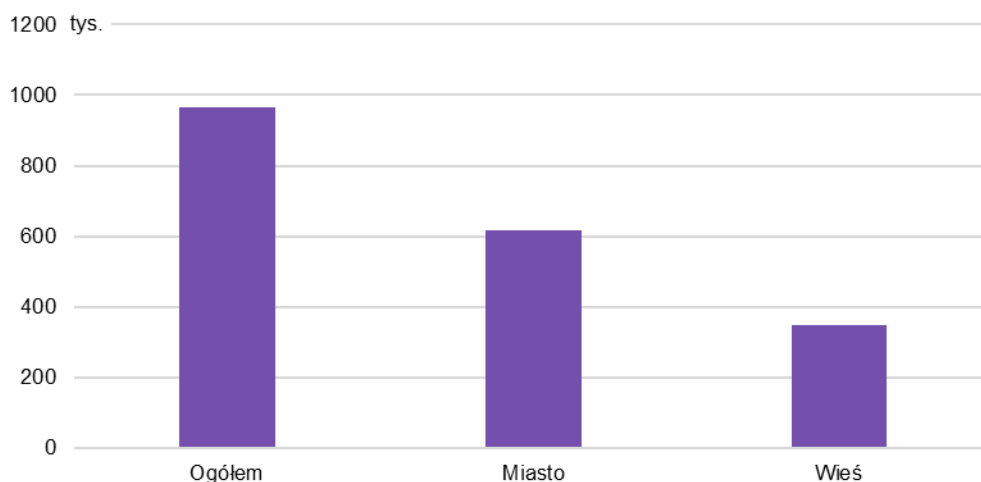
Mapa 1. Ludność w województwie lubuskim według powiatów w 2025 r.

Źródło: Urząd Statystyczny w Zielonej Górze

W roku 2025 w dalszym ciągu obserwowano spadek liczby ludności województwa lubuskiego – o 6218 osób w stosunku do 2024 roku.

Wykres 2. Ludność w województwie lubuskim według miejsca zamieszkania w 2025 r.

Źródło: Urząd Statystyczny w Zielonej Górze

Największy spadek liczby ludności w stosunku do roku ubiegłego odnotowano w mieście na prawach powiatu Gorzów Wlkp. o 1131 osób. W pozostałych powiatach spadek ludności wyglądał następująco:

- powiat żarski – o 967 osób,
- powiat żagański – o 720 osób,
- powiat międzyrzecki – o 618 osób,
- powiat strzelecko-drezdenecki – o 464 osoby,
- powiat nowosolski – o 427 osób,
- powiat krośnieński – o 420 osób,
- miasto na prawach powiatu Zielona Góra – o 393 osoby,
- powiat sulęciński – o 268 osób,
- powiat wschowski – o 239 osób,
- powiat słubicki – o 234 osoby,
- powiat świebodziński – o 233 osoby,
- powiat zielonogórski – o 215 osób.

Wzrost liczby ludności odnotowano jedynie w powiecie gorzowskim – o 111 osób.

1.2. Struktura wieku i przyrost naturalny.

Jednym z kluczowych czynników wpływających na społeczno-gospodarczy rozwój województwa lubuskiego były zmiany struktury demograficznej społeczeństwa. Zasoby ilościowe ludności to podstawowy składnik kapitału ludzkiego. Zmiany w strukturze wieku ludności wskazują na postępujące procesy starzenia się społeczeństwa. Sukcesywnie maleje liczba młodzieży w populacji, rośnie natomiast liczba osób starszych. Dane według biologicznych grup wieku:

- 0 – 14 lat:

2025 r. 131 941; 2024 137 566 r; (mniej o 5 625 osób);

- 15 - 64 lat:

2025 r. 623 497; 2024 r. 628 105; (mniej o 4 608 osób);

- 65 lat i więcej:

2025 r. 208 163; 2024 r. 204 148; (więcej o 4 015 osób).

Ujemny przyrost naturalny w województwie lubuskim osłabia potencjał ludnościowy oraz ma negatywny wpływ na strukturę ludnościową regionu. Starzenie się społeczeństwa wpływa na zmniejszenie się ludności w wieku aktywności zawodowej. W 2025 r. ludność województwa lubuskiego według ekonomicznych grup wieku wynosiła:

- 166 208 osób w wieku przedprodukcyjnym (spadek o 5 403 osoby w stosunku do 2024 r.),
- 559 317 osób w wieku produkcyjnym (mniej o 3 511 osób w stosunku do 2024 r.),
- 238 076 osób w wieku poprodukcyjnym (wzrost o 2 696 osób w stosunku do 2024 r.).

Biorąc pod uwagę dane od 2013 r., widoczny jest spadek liczby ludności w wieku przedprodukcyjnym i produkcyjnym, a wyraźny wzrost ludności w wieku poprodukcyjnym.

Tablica 2. Ludność według ekonomicznych grup wieku. Stan w dniu 31 XII.

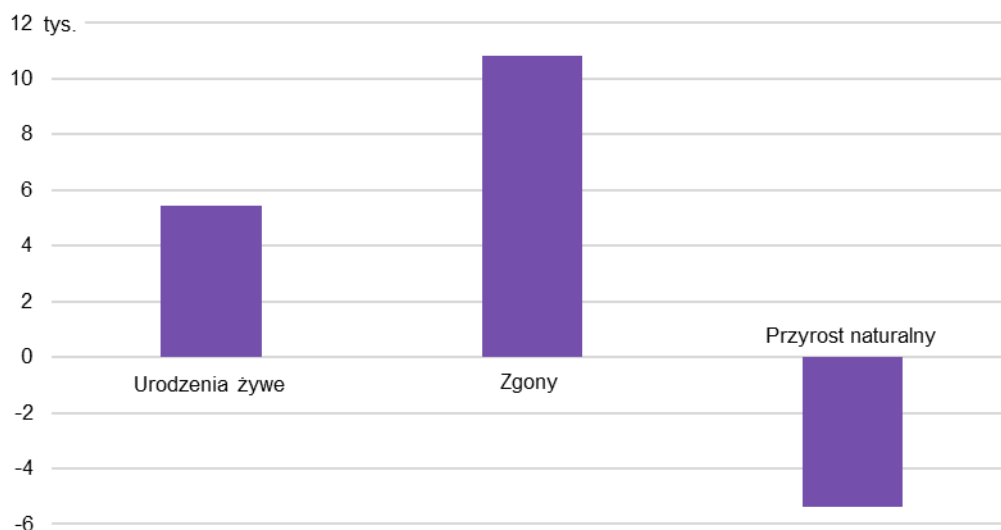
Wyszczególnienie	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025
Ogółem	1021470	1020307	1018075	1017376	1016832	1014548	1011592	993329	985487	979976	975023	969819	963601
w wieku przedprodukcyjnym	188345	186481	184524	183640	183691	183315	182801	181977	180759	178418	175344	171611	166208

w wieku produkcyjnym	657450	650536	642638	635141	627171	618604	610173	590101	580965	573903	567836	562828	559317
w wieku poprodukcyjnym	175675	183290	190913	198595	205970	212629	218618	221251	223763	227655	231843	235380	238076

Źródło: Urząd Statystyczny w Zielonej Górze

Uwaga: Liczba ludności od 2020 r. została opracowana przy uwzględnieniu wyników NSP 2021.

Wykres 3. Ruch naturalny w 2025 r.

Źródło: Urząd Statystyczny w Zielonej Górze

1.3. Kształtowanie się bezrobocia.

1.3.1. Bezrobocie rejestrowane.

Na koniec 2025 roku w powiatowych urzędach pracy zarejestrowanych było 887 865 osób bezrobotnych – o 101 686 więcej niż w końcu 2024 r., tj. więcej o 12,9%. Wzrost liczby zarejestrowanych bezrobotnych zanotowano we wszystkich województwach (największy w województwie śląskim – o 14 561 osób).

Tabela nr 1. Liczba bezrobotnych na koniec grudnia 2024 i 2025 r. oraz stopa bezrobocia w poszczególnych województwach

Województwo	Liczba zarejestrowanych bezrobotnych		Stopa bezrobocia
	31.12.2024 r.	31.12.2025 r.	31.12.2025 r.
POLSKA	786 179	887 865	5,7%
dolnośląskie	55 474	63 758	5,3%
kujawsko-pomorskie	55 333	59 310	7,8%
lubelskie	55 774	61 462	8,1%

lubuskie	15 926	20 380	5,7%
łódzkie	53 336	61 984	6,3%
małopolskie	60 654	69 333	4,7%
mazowieckie	109 020	118 186	4,3%
opolskie	19 997	21 740	6,4%
podkarpackie	67 336	72 059	9,3%
podlaskie	30 354	32 402	7,4%
pomorskie	42 924	49 666	5,3%
śląskie	62 583	77 144	4,4%
świętokrzyskie	32 289	35 748	8,4%
warmińsko-mazurskie	38 879	43 666	9,3%
wielkopolskie	46 625	56 059	3,5%
zachodniopomorskie	39 675	44 968	7,7%

Źródło: Główny Urząd Statystyczny

Stopa bezrobocia dla województwa lubuskiego na koniec ubiegłego roku osiągnęła poziom 5,7% (w grudniu 2024 r. – 4,5%). W Polsce stopa bezrobocia kształtowała się na poziomie 5,7% i była wyższa niż w roku poprzednim (5,1%). Porównując rok do roku stopa bezrobocia wzrosła we wszystkich powiatach województwa lubuskiego. Najniższa stopa bezrobocia była w powiecie słubickim (3,3%), świebodzińskim (3,4%), zielonogórskim grodzkim (3,9%) i gorzowskim grodzkim (4,0%). Najwyższa stopa bezrobocia była w powiecie strzelecko-drezdeneckim (11,8%), wschowskim (8,6%) oraz międzyrzeckim (8,1%).

Tabela nr 2. Stopa bezrobocia i liczba bezrobotnych według powiatów – stan na koniec roku

Wyszczególnienie	Stopa bezrobocia [%] (XII 2025)	Liczba bezrobotnych grudzień 2025 r.	Wzrost/spadek (-) w 2025 r.	Wzrost/spadek (-) (XII 2025 r./XII 2024 r.) [%]
m. Gorzów Wlkp.	4,0%	2 143	863	67,4%
gorzowski	5,7%	1 160	272	30,6%
krośnieński	7,6%	1 190	309	35,1%
międzyrzecki	8,1%	1 449	153	11,8%
nowosolski	7,6%	2 014	427	26,9%
słubicki	3,3%	507	129	34,1%

strzelecko - drezdenecki	11,8%	1 818	279	18,1%
sulęciński	5,6%	570	113	24,7%
świebodziński	3,4%	896	313	53,7%
wschowski	8,6%	1 074	122	12,8%
m. Zielona Góra	3,9%	2 710	714	35,8%
zielonogórski	7,4%	1 803	213	13,4%
żagański	6,4%	1 207	223	22,7%
żarski	6,3%	1 839	324	21,4%
Województwo	5,7%	20 380	4 454	28,0%

Źródło: opracowanie własne Wojewódzkiego Urzędu Pracy w Zielonej Górze na podstawie danych z powiatowych urzędów pracy i Głównego Urzędu Statystycznego

Liczba bezrobotnych zarejestrowanych w województwie lubuskim na koniec grudnia 2025 r. wynosiła 20 380 i zwiększyła się o 4 454 osoby w porównaniu z końcem grudnia 2024 r. Kobiety stanowiły 49,7% ogółu zarejestrowanych bezrobotnych, przed rokiem ich odsetek wynosił 53,2%.

Na koniec grudnia 2025 r. w rejestrach powiatowych urzędów pracy zarejestrowanych było 7 926 bezrobotnych mieszkańców wsi (38,9% ogółu bezrobotnych), oraz 12 454 mieszkańców miast (odpowiednio 61,1%).

Od stycznia do grudnia 2025 r. w województwie lubuskim zarejestrowano 36 138 **bezrobotnych**, o 481 osób więcej niż w analogicznym okresie 2024 r. Wśród nowo zarejestrowanych bezrobotnych były osoby:

- poprzednio pracujące – 32 188
- kobiety – 17 813
- zamieszkałe na wsi – 13 171
- do 30 roku życia – 11 887
- bez kwalifikacji zawodowych – 11 027
- powyżej 50 roku życia – 7 313
- długotrwale bezrobotne – 7 012
- bez doświadczenia zawodowego – 6 655
- dotychczas niepracujące – 3 950
- do 12 m-cy od ukończenia szkoły – 2 864
- niepełnosprawne – 2 667

Natomiast w ciągu dwunastu miesięcy 2025 r. **wyrejestrowanych** zostało 31 684 bezrobotnych, o 3 426 mniej niż w analogicznym okresie 2024 r. Największą liczbę bezrobotnych wyrejestrowano z następujących przyczyn:

- podjęcie pracy – 18 960
- niepotwierdzenie gotowości do podjęcia pracy – 4 241
- dobrowolna rezygnacja ze statusu bezrobotnego – 2 164
- rozpoczęcie stażu – 1 972
- rozpoczęcie pracy społecznie użytecznej – 590
- odmowa pracy bez uzasadnionej przyczyny – 534
- rozpoczęcie szkolenia – 503

1.3.2. Struktura bezrobotnych

W 2025 r. najwięcej bezrobotnych odnotowano w kategoriach wiekowych: od 35 do 44 lat – 5 243 osób (25,7% ogółu) oraz od 45 do 54 lat – 4 832 osoby (23,7%). Najmniej liczna była grupa w wieku 18-24 lata – 2 725 osób (13,4% ogółu).

W przypadku wieku największy wzrost odnotowano wśród osób w wieku 18-24 lata (o 41,0%).

Tabela nr. 3 Struktura bezrobotnych wg wieku – stan na 31.12.2025 roku

Tabela nr. 5. Struktura bezrobotnych wg wieku – stan na 31.12.2025 roku				
Wiek	Bezrobotni – stan na 31 grudnia			Dynamika (XII 2024 r. = 100%)
	2024 r.	2025 r.		
		Liczba	Udział	
Ogółem	15 926	20 380	100,0%	128,0%
18-24 lata	1 932	2 725	13,4%	141,0%
25-34 lata	3 467	4 298	21,1%	124,0%
35-44 lata	4 066	5 243	25,7%	128,9%
45-54 lata	3 688	4 832	23,7%	131,0%
55 lat i więcej	2 773	3 282	16,1%	118,4%

Źródło: opracowanie własne Wojewódzkiego Urzędu Pracy w Zielonej Górze na podstawie danych z powiatowych urzędów pracy

Na koniec 2025 r. najwięcej bezrobotnych legitymowało się wykształceniem gimnazjalnym/ podstawowe i poniżej – 5 934 osoby (29,1%) oraz wykształceniem zasadniczym zawodowym/ branżowym – 5 573 osoby (27,4%). Najmniejszą liczbę bezrobotnych odnotowano z wykształceniem wyższym – 2 352 osoby (11,5%).

Na przestrzeni 2025 r., wśród bezrobotnych wg wykształcenia, największy wzrost liczby bezrobotnych odnotowano wśród osób z wykształceniem gimnazjalnym/podstawowym i poniżej (wzrost o 29,6%) oraz średnim ogólnokształcącym (wzrost odpowiednio o 29,4%).

Tabela nr. 4 Struktura bezrobotnych wg wykształcenia – stan na 31.12.2025 roku

Poziom wykształcenia	Bezrobotni – stan na 31 grudnia			Dynamika (XII 2024 r. = 100%)
	2024 r.	2025 r.		
		Liczba	Udział	
Ogółem	15926	20 380	100,0%	128,0%
wyższe	1888	2352	11,5%	124,6%
policealne i średnie zawodowe/ branżowe	3274	4161	20,4%	127,1%
średnie ogólnokształcące	1824	2360	11,6%	129,4%
zasadnicze zawodowe/ branżowe	4362	5573	27,4%	127,8%
gimnazjalne/ podstawowe i poniżej	4578	5934	29,1%	129,6%

Źródło: opracowanie własne Wojewódzkiego Urzędu Pracy w Zielonej Górze na podstawie danych z powiatowych urzędów pracy

Tabela nr. 5 Struktura bezrobotnych wg stażu pracy – stan na 31.12.2025 roku

Staż pracy	Bezrobotni – stan na 31 grudnia			Dynamika (XII 2024 r. = 100%)
	2024 r.	2025 r.		
		Liczba	Udział	
Ogółem	15926	20 380	100,0%	128,0%
bez stażu	1 576	2 142	10,5%	135,9%
do 1 roku	3 223	4 323	21,2%	134,1%
1-5 lat	4 006	5 319	26,1%	132,8%
5-10 lat	2 668	3 271	16,1%	122,6%
10-20 lat	2 553	3 182	15,6%	124,6%
20-30 lat	1 364	1 529	7,5%	112,1%
30 lat i więcej	536	614	3,0%	114,6%

Źródło: opracowanie własne Wojewódzkiego Urzędu Pracy w Zielonej Górze na podstawie danych z powiatowych urzędów pracy

Najwięcej bezrobotnych odnotowano ze stażem pracy od 1 do 5 lat (26,1% ogółu). Najmniej liczna była grupa ze stażem pracy 30 lat i więcej (3,0% ogółu). Bezrobotni bez stażu pracy stanowili 10,5% ogółu. W przypadku stażu największy wzrost odnotowano wśród osób bez stażu pracy (o 35,9%).

Tabela nr. 6 Struktura bezrobotnych wg czasu pozostawania bez pracy – stan na 31.12.2025 roku

Czas pozostawania bez pracy w m-cach	Bezrobotni – stan na 31 grudnia			Dynamika (XII 2024 r. = 100%)
	2024 r.	2025 r.		
		Liczba	Udział	
Ogółem	15 926	20 380	100,0%	128,0%
do 1 miesiąca	2 336	2 249	11,0%	96,3%
1-3 miesiące	3 919	4 614	22,6%	117,7%
3-6 miesięcy	2 647	3 868	19,0%	146,1%
6-12 miesięcy	2 730	4 228	20,7%	154,9%
12-24 miesiące	2 164	2 904	14,2%	134,2%
pow. 24 miesięcy	2 130	2 517	12,4%	118,2%

Źródło: opracowanie własne Wojewódzkiego Urzędu Pracy w Zielonej Górze na podstawie danych z powiatowych urzędów pracy

Na koniec 2025 roku najwięcej bezrobotnych odnotowano wśród osób pozostających bez pracy od 1 do 3 miesięcy (22,6% ogółu), natomiast najmniej liczna była grupa osób do 1 miesiąca (11,0% ogółu). Spadek liczby bezrobotnych odnotowano wśród osób bez pracy do 1 miesiąca (o 3,7%), natomiast największy wzrost odnotowano wśród osób bez pracy od 6 do 12 miesięcy (o 54,9%).

1.3.3. Bezrobotni będący w szczególnej sytuacji na rynku pracy w województwie lubuskim.

Na koniec 2025 roku wzrosła liczba bezrobotnych we wszystkich kategoriach bezrobotnych w szczególnej sytuacji na rynku pracy. Największy procentowy wzrost odnotowano w przypadku osób posiadających co najmniej jedno dziecko niepełnosprawne do 18 roku życia (wzrost o 105,6%), przy czym kategoria ta była nadal najmniej liczną (na koniec 2025 roku były to 74 osoby). Duże wzrosty liczby bezrobotnych były wśród osób do 30 roku życia (wzrost odpowiednio o 32,7%), długotrwale bezrobotnych (o 24,8%) oraz osób powyżej 50 roku życia (o 23,5%).

Tabela nr 7. Liczba i udział osób będących w szczególnej sytuacji na rynku pracy w latach 2024-2025

Wyszczególnienie	2024 r.	2025 r.		Dynamika (XII 2024 r. = 100%)
		Ogółem	Udział	
Bezrobotni ogółem	15 926	20 380	100,0%	128,0%
długotrwale bezrobotni	5 955	7 432	36,5%	124,8%

do 30 roku życia	3 585	4 758	23,3%	132,7%
powyżej 50 roku życia	4 522	5 586	27,4%	123,5%
korzystający ze świadczeń z pomocy społecznej	234	255	1,3%	109,0%
posiadający co najmniej jedno dziecko do 6 roku życia	2 203	2 498	12,3%	113,4%
posiadający co najmniej jedno dziecko niepełnosprawne do 18 roku życia	36	74	0,4%	205,6%
niepełnosprawni	1 344	1 569	7,7%	116,7%

Źródło: opracowanie własne Wojewódzkiego Urzędu Pracy w Zielonej Górze na podstawie danych z powiatowych urzędów pracy

1.3.4. Cudzoziemcy

Na koniec grudnia 2025 r. w rejestrach powiatowych urzędów pracy odnotowano 456 bezrobotnych cudzoziemców, w tym 362 kobiety. Wśród zarejestrowanych cudzoziemców w województwie lubuskim 71 osób posiadało prawo do otrzymywania zasiłku. W okresie od stycznia do grudnia 2025 r. w powiatowych urzędach pracy zarejestrowano 1 192 cudzoziemców.

II. Zasoby pomocy społecznej w gminach w 2025 r.

2.1. Infrastruktura społeczna w gminach w 2025 r.

Ochronę interesów osób zagrożonych wykluczeniem społecznym oraz już wykluczonych zabezpiecza system pomocy społecznej, którego rolą jest wspieranie osób i rodzin w wysiłkach zmierzających do zaspokojenia niezbędnych potrzeb i umożliwienie im życia w warunkach odpowiadających godności człowieka. Na terenie województwa lubuskiego funkcjonowało 75 ośrodków pomocy społecznej i 7 Centrów Usług Społecznych oraz różnego rodzaju ośrodki wsparcia, a także wiele organizacji pozarządowych działających w sferze pomocy społecznej, które uzupełniają system w sferze świadczonych usług.

Stan zatrudnienia w ośrodkach pomocy społecznej w 2025 r. wyniósł 1 176 osoby, w centrach usług społecznych 160 osób. W powyższych jednostkach funkcję dyrektora/kierownika pełniły 82 osoby i 26 zastępców. Liczba pracowników socjalnych ogółem zatrudnionych w ośrodkach i CUS-ach w 2025 r. wyniosła 537 osób, (spadek o 2 osoby w stosunku do roku poprzedniego).

Tabela nr 9. Liczba pracowników socjalnych zatrudnionych w ośrodkach pomocy społecznej i CUS-ach według pełnionej funkcji

Pełniona funkcja	OSP Liczba osób	CUS Liczba osób
główny specjalista pracy socjalnej	7	0
starszy specjalista pracy socjalnej - koordynator	10	1
starszy specjalista pracy socjalnej	117	8
specjalista pracy socjalnej	100	12
starszy pracownik socjalny	124	6
pracownik socjalny	141	11
główny specjalista będący pracownikiem socjalnym	0	0
pracownicy socjalni świadczący pracę socjalną i przeprowadzający rodzinne wywiady środowiskowe poza siedzibą jednostki	456	32
aspirant pracy socjalnej	7	1
pracownicy wykonujący usługi opiekuńcze	127	28
pracownicy wykonujący specjalistyczne usługi opiekuńcze	0	0
koordynator ds. komputeryzacji w pomocy społecznej	3	1
radca prawny	3	0
pozostali pracownicy	415	76

Źródło: MRPiPS-06 za I-XII 2025 r.

W ramach zadań własnych i zleconych z zakresu administracji rządowej, gminy oraz inne podmioty prowadziły w 2025 r. następujące jednostki organizacyjne pomocy społecznej o zasięgu lokalnym (dane MRPiPS-06):

- ośrodki pomocy społecznej – 75,
- centra usług społecznych – 7,
- ośrodki wsparcia:
 - liczba jednostek 89 (inny podmiot prowadzący - 13 jednostek), o 6 więcej niż w roku 2024;
 - liczba miejsc w jednostkach 2185 (inny podmiot prowadzący – liczba miejsc 390);

- liczba osób korzystających 2419 (inny podmiot prowadzący – 516 osób);
- ośrodki wsparcia dla osób z zaburzeniami psychicznymi (środowiskowe domy samopomocy):
 - liczba jednostek 26 (inny podmiot prowadzący – 5 jednostek);
 - liczba miejsc w tych domach 733 (inny podmiot prowadzący – 160 miejsc);
 - liczba osób korzystających 781 (inny podmiot prowadzący – 180 osób);
- dzienne domy pomocy:
 - liczba jednostek 22 (inny podmiot prowadzący - 2 jednostki);
 - liczba miejsc w jednostkach 573 (inny podmiot prowadzący - 45 miejsc);
 - liczba osób korzystających 705 (inny podmiot prowadzący - 49 osób);
- placówki zapewniające miejsca noclegowe (schroniska i noclegownie):
 - liczba jednostek 2 (inny podmiot prowadzący - 8 jednostek);
 - liczba miejsc - 340;
 - liczba osób korzystających – 873;
- kluby samopomocy:
 - liczba jednostek 38 (inny podmiot prowadzący – 2);
 - liczba miejsc 819 (inny podmiot prowadzący - 65);
 - liczba osób korzystających 913 (inny podmiot prowadzący – 75 osób);
- mieszkania treningowe i wspomagane:
 - liczba jednostek 45 (inny podmiot prowadzący na zlecenie gminy – 14),
w tym:
 - mieszkania treningowe – 13 (inny podmiot prowadzący na zlecenie gminy – 14);
 - mieszkania wspomagane – 32 (inny podmiot prowadzący na zlecenie gminy – 0).

2.2. Realizacja zadań w gminach w 2025 roku.

Zadania własne i zlecone gminy w zakresie pomocy społecznej wynikają z art. 17 i 18 ustawy z dnia 12 marca 2004 o pomocy społecznej. Do zadań o charakterze diagnostyczno-strategicznym należy sporządzenie oceny zasobów pomocy społecznej, opracowanie i realizacja gminnej strategii rozwiązywania problemów społecznych oraz sporządzanie i przekazywanie sprawozdawczości. Gmina zobowiązana jest między innymi do udzielenia schronienia, zapewnienia posiłku osobom potrzebującym i dzieciom, przyznawania i wypłacania różnego rodzaju zasiłków. Istotnym elementem jest również praca socjalna i współpraca z powiatowym urzędem pracy w zakresie upowszechniania ofert pracy oraz informacji o wolnych miejscach pracy,

upowszechniania informacji o usługach poradnictwa zawodowego i szkoleniach. Samorząd gminny zapewnia także usługi opiekuńcze, w tym specjalistyczne oraz opłaca składki na ubezpieczenia emerytalne i rentowe za osoby, które rezygnują z zatrudnienia w związku z koniecznością sprawowania bezpośredniej, osobistej opieki nad długotrwale lub ciężko chorym członkiem rodziny.

2.2.1. Zadania własne o charakterze obowiązkowym.

Przyznawanie i wypłacanie zasiłków przewidzianych ustawą o pomocy społecznej, jak również świadczenie usług (przyznawanych bez względu na osiągnięty dochód), takich jak praca socjalna, należą min. do zadań gminy. Pomoc finansowa, usługowa, w naturze oraz w formie pobytu w placówkach wsparcia społecznego dla osób starszych i z niepełnosprawnością przyznawana jest po przeprowadzeniu wywiadu środowiskowego w miejscu zamieszkania osoby zainteresowanej oraz w oparciu o dokumenty potwierdzające trudną sytuację osoby lub rodziny ubiegającej się o pomoc. W niniejszych sprawach wydawane są decyzje administracyjne, a prawo do świadczeń pieniężnych z pomocy społecznej przysługuje przede wszystkim osobom i rodzinom, których dochód nie przekracza kryterium dochodowego określonego w rozporządzeniu Rady Ministrów z dnia 12 lipca 2024 r. w sprawie zweryfikowanych kryteriów dochodowych oraz kwot świadczeń pieniężnych z pomocy społecznej. W roku 2025 r. obowiązywały następujące kryteria dochodowe:

- na osobę samotnie gospodarującą – 1 010 zł,
- na każdą osobę w rodzinie – 823 zł.

Pomoc finansowa realizowana jest w formie zasiłków celowych, okresowych oraz zasiłków stałych (przysługujących osobom całkowicie niezdolnym do pracy z powodu wieku lub niepełnosprawności, których dochód nie przekracza kryterium dochodowego). Osoby i rodziny, których dochód przekracza kryterium dochodowe, w szczególnie uzasadnionych przypadkach mogą również korzystać ze świadczeń pomocy społecznej.

Tabela nr 10. Liczba osób, którym przyznano świadczenia w formie zasiłków stałych i okresowych w latach 2023 - 2025

Rodzaj zasiłku	2023 r.	2024 r.	2025 r.
zasiłek stały	6 346	6090	6018
zasiłek okresowy	7 903	6983	7337

Źródło: MRPiPS – 03

Na realizację świadczeń z zakresu zadań własnych gminy w roku 2025 samorządy wydatkowały 151 132 545 zł. Była to kwota wyższa o 30 698 655 zł w stosunku do roku 2024. Liczba osób, którym przyznano decyzją świadczenia wyniosła – 26 230. W stosunku do roku ubiegłego zmniejszyła się o 308 osób.

Struktura wydatków w roku 2025 przedstawiała się następująco:

- **zasiłki stałe ogółem** – 66 142 613 zł (wzrost o 14 367 606 zł w stosunku do 2024 roku);
 - liczba osób, którym przyznano decyzją świadczenia – 6 018 (spadek o 72 osoby w stosunku do 2024 r.);
- **zasiłki okresowe ogółem** – 21 109 896 zł (wzrost o 6 985 539 zł w stosunku do 2024 r.);
 - liczba osób, którym przyznano decyzją świadczenia – 7 337 (wzrost o 354 osób w stosunku do 2024 r.);
 - **w tym z powodu bezrobocia** – 11 442 710 zł (wzrost o 3 661 896 zł w stosunku do 2024 r.);
 - liczba osób, którym przyznano decyzją świadczenia – 3 896 osób (wzrost o 265 osób w stosunku do 2024 r.);
 - **w tym z powodu długotrwałej choroby** – 2 882 376 zł (wzrost o 1 018 383 zł w stosunku do 2024 r.);
 - liczba osób, którym przyznano decyzją świadczenia – 1 398 osób (wzrost o 121 osób w stosunku do 2024 r.);
 - **w tym z powodu niepełnosprawności** – 1 222 742 zł (wzrost o 479 557 zł w stosunku do 2024 r.);
 - liczba osób, którym przyznano decyzją świadczenia – 673 (wzrost o 19 osób w stosunku do 2024 r.);
- **posiłek** – 12 226 645 zł (wzrost o 1 601 408 zł w stosunku do 2024 r.);
 - liczba osób, którym przyznano decyzją świadczenia – 6 912 (wzrost o 70 osób w stosunku do 2024 r.);
 - **w tym posiłek dla dzieci** – 5 133 321 zł (wzrost o 735 586 zł w stosunku do 2024 r.);
 - liczba osób, którym przyznano decyzją świadczenia – 4 665 (wzrost o 53 osoby w stosunku do 2024 r.);
- **usługi opiekuńcze** – 20 690 157 zł (wzrost o 2 852 457 zł w stosunku do 2024 r.),

- liczba osób, którym przyznano decyzją świadczenia – 3 070 (wzrost o 12 osób w stosunku do 2024 r.);
- **w tym usługi sąsiedzkie** – 467 546 zł (spadek o 15 685 zł w stosunku do 2024 r.)
- liczba osób, którym przyznano decyzją świadczenia 100 (spadek o 41 osoby w stosunku do 2024 r.)
- **schronienie** – 5 660 180 zł (wzrost o 1 466 748 zł w stosunku do 2024 r.)
 - liczba osób, którym przyznano decyzją świadczenia – 1 116 (wzrost o 35 osób w stosunku do 2024 r.);
- **zasiłki celowe na pokrycie wydatków powstałych w wyniku zdarzenia losowego** – 326 925 zł (spadek o 116 664 zł w stosunku do 2024 r.);
 - liczba osób, którym przyznano decyzją świadczenia – 79 (spadek o 20 osób w stosunku do 2024 r.);
- **sprawienie pogrzebu** – 568 316 zł (wzrost o 41 938 zł w stosunku do 2024 r.);
 - liczba świadczeń – 162 (wzrost o 26 świadczeń w stosunku do 2024 r.);
- **na inne zasiłki celowe i w naturze** – 23 704 206 zł (wzrost o 2 810 560 zł w stosunku do 2024 r.);
 - liczba osób, którym przyznano decyzją świadczenia – 13 996 (wzrost o 168 osób w stosunku do 2024 r.).

Ponadto gminy ponosiły odpłatność za pobyt mieszkańców ich gmin w domach pomocy społecznej. W 2025 r. wydatkowano na ten cel 142 811 099 zł dla 2 520 osób, którym przyznano decyzją świadczenie (o 8 701 028 zł więcej niż w 2024 r.).

Pomoc w 2025 roku udzielana była następującej liczbie rodzin, w szczególności z powodu:

- ubóstwa – 11 340 (wzrost o 49 rodzin w stosunku do 2024 r.);
- bezrobocia – 6 083 (wzrost o 217 rodzin w stosunku do 2024 r.);
- długotrwałej lub ciężkiej choroby – 12 010 (wzrost o 609 rodzin w stosunku do 2024 r.);
- niepełnosprawności – 10 262 (wzrost o 354 rodziny w stosunku do 2024 r.);
- bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego, zwłaszcza w rodzinach niepełnych lub wielodzietnych – 2 597 (spadek o 174 rodziny w stosunku do 2024 r.);
- potrzeby ochrony macierzyństwa lub wielodzietności – 1 392 (spadek o 63 rodziny w stosunku do 2024 r.);

- alkoholizmu – 2 234 (spadek o 1 rodzinę w stosunku do 2024 r.);
- bezdomności – 1 509 (wzrost o 45 rodzin w stosunku do 2024 r.);
- trudności w przystosowaniu do życia po zwolnieniu z zakładu karnego – 510 (spadek o 19 rodzin w stosunku do 2024 r.);
- zdarzenia losowego – 143 (spadek o 19 rodzin w stosunku do 2024 r.);
- sytuacji kryzysowej – 256 (spadek o 113 rodzin w stosunku do 2024 r.);
- przemoc domowa – 431 (wzrost o 11 rodzin w stosunku do 2024 r.);
- narkomanii – 396 (wzrost o 53 rodziny w stosunku do 2024 r.);
- klęski żywiołowej lub ekologicznej – 17 (spadek o 566 rodzin w stosunku do 2024 r.);
- trudności w integracji cudzoziemców, którzy uzyskali w Rzeczypospolitej Polskiej status uchodźcy lub ochronę uzupełniającą lub zezwolenie na pobyt czasowy (art. 7 pkt 11) – 45 (wzrost o 29 rodzin w stosunku do 2024 r.).

Ponadto z poradnictwa specjalistycznego (prawnego, psychologicznego, rodzinnego) skorzystało 3 347 rodzin, pomocy w formie pracy socjalnej uzyskało 20 849 rodzin, a w ramach interwencji kryzysowej udzielono wsparcia 359 rodzinom.

2.2.2. Zadania zlecone.

Katalog świadczeń, które zleca gminie administracja rządowa to m.in.:

- organizowanie i świadczenie specjalistycznych usług opiekuńczych w miejscu zamieszkania dla osób z zaburzeniami psychicznym. Zakres, okres oraz miejsce świadczenia pomocy usługowej określa ośrodek pomocy społecznej, a odpłatność za przyznaną pomoc uzależniona jest od wysokości posiadanego dochodu. W 2025 r. przyznano decyzją świadczenie 70 osobom (liczba osób w stosunku do 2024 r. wzrosła o 2 osoby) na łączną kwotę 1 670 597 zł (spadek nakładów w stosunku do 2024 r. o 95 339 zł),
- przyznawanie i wypłacanie zasiłków celowych na pokrycie wydatków związanych z klęską żywiołową lub ekologiczną – wydatkowano 88 000 zł dla 11 osób;
- pomoc cudzoziemcom, którzy uzyskali zgodę na pobyt tolerowany na terytorium RP – kwota świadczeń – 0;
- wypłacanie wynagrodzenia należnego opiekunowi z tytułu sprawowania opieki, przyznane przez sąd – kwota świadczeń – 2 498 929 przyznanych 341 osobom (wzrost w stosunku do 2024 r. o kwotę 535 995 zł i wzrost liczby osób, którym przyznano decyzją świadczenia o 14).

2.3. Wspieranie rodziny i pieczy zastępcza.

Na podstawie ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej samorząd gminny uzyskał nowe narzędzia w zakresie pracy z rodziną biologiczną – np. wykorzystanie pracy asystenta rodziny. Należy pamiętać, że umieszczenie dziecka w systemie pieczy zastępczej ma być rozwiązaniem ostatecznym, po wykorzystaniu przez gminę wszystkich możliwych form wsparcia rodziny naturalnej. Celem umieszczenia dziecka w środowisku zastępczym jest stworzenie warunków pomocy, które wpłyną na pozytywne zmiany w rodzinie biologicznej, aby dziecko mogło powrócić pod jej opiekę. W świetle zapisów ustawy o pieczy zastępczej do głównych zadań samorządu gminnego należą: obowiązek opracowywania programów wspierania rodzin wychowujących małoletnie dzieci, konieczność stosowania wczesnej profilaktyki społecznej dla młodych rodzin, tworzenie środowiskowych form opieki pozarodzinnej dla dzieci i młodzieży w wieku szkolnym, wprowadzenie stanowisk asystentów rodziny oraz powołanie zespołu interdyscyplinarnego.

Asystenta do danej rodziny kieruje kierownik OPS albo dyrektor centrum usług społecznych na wniosek pracownika socjalnego lub sądu. Z każdą rodziną, która wyraziła zgodę na taką formę wsparcia, po wcześniejszej analizie funkcjonowania gospodarstwa domowego i jego mieszkańców, jest opracowywany m.in. plan pomocy rodzinie. Najważniejszym elementem tego planu jest prawidłowe określenie celów, jakie rodzina powinna i chce osiągnąć.

Na koniec grudnia 2025 r. zatrudnionych było 137 asystentów rodziny (nie odnotowano zmian w porównaniu z rokiem ubiegłym), 120 osób zatrudnionych zostało na podstawie umowy o pracę w systemie zadaniowego czasu pracy, 17 asystentów na podstawie umowy o świadczenie usług. Wydatki na wynagrodzenia wyniosły 12 929 753 zł (wzrost w stosunku do roku poprzedniego 655 677 zł), z tego z budżetu gminy 8 860 874 zł, a 4 068 879 zł z innych źródeł. Z usług asystenta skorzystało 1 832 rodziny (wzrost w stosunku do 2024 r. o 80). 582 rodziny zostały zobowiązane przez sąd do pracy z asystentem rodziny (wzrost o 34 w stosunku do 2024 r.).

2.4. Inne rodzaje pomocy i świadczeń.

2.4.1. Świadczenia rodzinne

W 2025 r. ze świadczeń rodzinnych skorzystało średniomiesięcznie około 41 600 rodzin z terenu województwa lubuskiego. W roku 2025 łącznie wypłacono ponad 282 000 zasiłków rodzinnych wraz z dodatkami w kwocie ponad 31 100 000 zł.

Wypłacono ponad 512 000 świadczeń opiekuńczych (świadczenie pielęgnacyjne, zasiłek pielęgnacyjny i specjalny zasiłek opiekuńczy) na kwotę ponad 349 000 000 zł. Od 1 stycznia 2024 r. weszła w życie ustawa z dnia 7 lipca 2023 r. o świadczeniu wspierającym (Dz. U. z 2023, nr 1429), która wprowadziła zmiany zasad dot. świadczenia pielęgnacyjnego. W 2025 roku gminy wypłaciły ponad 31 000 świadczeń pielęgnacyjnych na nowych zasadach, w kwocie ponad 107 700 000 zł.

2.4.2. Fundusz Alimentacyjny

W 2025 r. średnio w miesiącu świadczenie z funduszu alimentacyjnego pobierało 2 700 rodzin. Lubuskie gminy wypłaciły 57 700 świadczeń z funduszu alimentacyjnego w kwocie 31 900 000 zł. Na koniec roku 2025 r. w województwie lubuskim było prawie 11 200 dłużników alimentacyjnych, dla których gmina jest organem właściwym dłużnika.

2.5. Ocena i rekomendacje

Analiza dokumentacji Oceny Zasobów Pomocy Społecznej (OZPS) za rok 2025 dla jednostek samorządu terytorialnego w województwie lubuskim rysuje obraz systemu będącego w fazie transformacji strukturalnej, determinowanej przede wszystkim przez niekorzystne procesy demograficzne. Oceny z gmin jednoznacznie wskazują na postępujący proces starzenia się społeczeństwa, który staje się głównym wyzwaniem dla lokalnej polityki społecznej. Zjawisku temu często towarzyszy depopulacja, wynikająca z ujemnego przyrostu naturalnego oraz migracji osób młodych, co w perspektywie długofalowej osłabia potencjał opiekuńczy rodzin i zwiększa presję na system pomocy publicznej.

Choć skala ubóstwa i bezrobocia w niektórych rejonach wykazuje tendencję spadkową, katalog problemów społecznych pozostaje niezmienny i obejmuje głównie długotrwałe choroby, niepełnosprawność oraz bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych. Problemy te mają często charakter złożony, co wskazuje na potrzebę dalszego rozwijania kompleksowych i zintegrowanych form wsparcia, łączących pomoc finansową z usługami społecznymi i zdrowotnymi.

Konieczne jest wprowadzenie nowych form wsparcia nie w formie finansowej, ale w postaci katalogu usług dostępnych w środowisku lokalnym. Należy zauważyć, że zmniejsza się liczba osób korzystających z pomocy społecznej w formie świadczeń pieniężnych – zasiłków stałych. Dokonujące się zmiany gospodarcze, demograficzne wpływają na strukturę osób korzystających z pomocy społecznej. Pomoc finansowa

nie powinna stanowić jedynej formy wsparcia. Działania ośrodków pomocy społecznej powinny zabezpieczać nie tylko sferę materialną, ale przede wszystkim wpływać na aktywizację społeczną, zawodową osób doświadczających różnych kryzysów.

Dodatkowo, w związku ze starzeniem się społeczeństwa i wydłużeniem życia, coraz więcej osób wymaga pomocy w formie usług opiekuńczych oraz kierowania do domów pomocy społecznej. Dla podtrzymania sprawności psychicznej i fizycznej seniorów należy podejmować działania z wykorzystaniem instrumentów aktywizacji społecznej, zdrowotnej i edukacyjnej. Ośrodki wskazują również na znaczny wzrost wydatków związanych z pobytem osób skierowanych do domów pomocy społecznej. Powodem tej sytuacji jest wysoki koszt utrzymania w tych domach oraz zwiększone zapotrzebowanie na ten rodzaj pomocy. Zaleca się zatem utworzenie większej liczby ośrodków wsparcia dziennego oraz mieszkań treningowych i wspomaganych dla osób, które są na tyle samodzielne, aby funkcjonować przy umiarkowanym wsparciu. Powyższe rozwiązania są korzystne, a ich koszty relatywnie niższe niż opieka w domach pomocy społecznej. Osoba starsza pozostaje w swoim naturalnym środowisku społecznym, co gwarantuje jej poczucie bezpieczeństwa. Zgłaszano również potrzebę intensyfikacji działań w zakresie rozwoju potencjału, zainteresowań i samorealizacji osób starszych. Możliwości takie dają kluby seniora czy uniwersytety trzeciego wieku.

Ważne jest zapewnienie odpowiedniej formy wsparcia dla rosnącej liczby osób starszych, samotnych, pozostających w miejscu zamieszkania. Usługi sąsiedzkie stanowią formę świadczenia pomocy społecznej, wprowadzoną pod koniec lipca 2023 r. na mocy nowelizacji ustawy o pomocy społecznej. Zgodnie z obowiązującymi przepisami możliwość realizacji usług sąsiedzkich funkcjonuje od 1 listopada 2023 r.

Ustawa określa, że usługi te są formą wsparcia świadczoną przez osoby zamieszkujące w bliskim sąsiedztwie, które otrzymują wynagrodzenie finansowane przez gminę. Usługi sąsiedzkie, polegają na wsparciu osób starszych w codziennych czynnościach, takich jak robienie zakupów czy utrzymanie porządku w mieszkaniu, a jednocześnie niewymagających jeszcze usług opiekuńczych świadczonych przez wykwalifikowane opiekunki, co umożliwia tym osobom dłuższe pozostanie w środowisku lokalnym. W porównaniu z danymi za rok 2024 odnotowano spadek liczby osób korzystających z tej formy wsparcia.

W obszarze wsparcia osób z niepełnosprawnościami oraz starszych, kluczową rolę odgrywają programy takie jak „Asystent osobisty osoby z niepełnosprawnością”,

„Opieka wytchnieniowa”, „Korpus Wsparcia Seniorów” czy „Opieka 75+”. Dokumentacja wskazuje na ich wysoką skuteczność i konieczność kontynuacji, mimo że skala potrzeb często nadal przewyższa dostępne zasoby. Wskazywana jest potrzeba kontynuowania pozyskiwania środków z ww. rządowych programów.

Wyzwaniem w obszarze pomocy społecznej jest zabezpieczenie środków finansowych na utrzymanie osób starszych przebywających w domach pomocy społecznej oraz zabezpieczenie usług opiekuńczych osobom starszym oraz osobom z niepełnosprawnościami.

Sytuacja finansowa badanych gmin wykazuje na znaczące obciążenia wynikające z rosnących kosztów opieki stacjonarnej. Kluczowym problemem jest drastyczny wzrost wydatków na pokrycie kosztów pobytu mieszkańców w Domach Pomocy Społecznej (DPS), co wynika zarówno z rosnących wydatków utrzymania w tych placówkach, jak i zwiększającej się liczby osób wymagających całodobowej opieki.

Nadal gminy wskazują na problemy kadrowe, które dotyczą w największej mierze pracowników socjalnych. Kadra się starzeje, a młode osoby nie są zainteresowane pracą w zawodzie, który postrzegany jest jako trudny, niewdzięczny i nieatrakcyjny finansowo. Z analizy danych OZPS wynika, że liczba pracowników socjalnych w wybranych gminach wiejskich jest wciąż niezadowalająca. Tam także obciążenie pracą tej grupy zawodowej jest największe. Coraz częściej wskazywana jest potrzeba walki z wypaleniem zawodowym i superwizji pracy socjalnej, jak również interdyscyplinarne ustawiczne szkolenie pracowników.

Gminy dostrzegają wyraźny wzrost wydatków na partycypację w kosztach umieszczenia dzieci w pieczy zastępczej. Zdecydowanie rekomendują wzrost nakładów na pracę z rodziną biologiczną dziecka. Z jednej strony na pracę z rodziną przeżywającą trudności opiekuńczo-wychowawcze, po to, aby dziecko nie trafiło do systemu pieczy zastępczej. Z drugiej strony wskazują na konieczność pracy z rodziną biologiczną dziecka po zabezpieczeniu dziecka w pieczy, po to aby stworzyć warunki do powrotu do środowiska rodzinnego. Zgłaszane są w tej materii liczne potrzeby w zakresie odpowiedniego zabezpieczania systemu specjalistyczną kadrami – asystentami rodziny, specjalistycznym poradnictwem oraz placówkami wsparcia dziennego. Gminy wskazują na konieczność zagwarantowania adekwatności wynagrodzeń do wagi zadań realizowanych przez pracowników wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej. Zwiększona liczba nałożonych ustawowo zadań w obszarze pomocy społecznej powoduje wzrost obciążenia pracą, a także wpływa na nadmierną biurokratyzację

związaną z obowiązkiem gromadzenia dużej ilości dokumentów. Każdy nowy program to dodatkowe obowiązki: rozpoznawanie potrzeb, dokumentacja, sprawozdawczość. Duża część obowiązków związana jest z pracą w terenie, gdzie prowadzi się wywiady środowiskowe, spotyka się z rodzinami znajdującymi się w trudnej sytuacji życiowej. Nadmierna dokumentacja ogranicza czas na realny kontakt z osobą objętą wsparciem pomocy społecznej. Wyraźnie podnoszone są potrzeby zwiększenia wynagrodzeń, zwłaszcza w obliczu coraz większej liczby zadań, także w ramach pracy w zespołach interdyscyplinarnych i grupach diagnostyczno – pomocowych.

W odniesieniu do grupy osób z niepełnosprawnościami zasadny jest dalszy rozwój sieci wsparcia społecznego, likwidację ciągle jeszcze istniejących barier architektonicznych w miejscach użyteczności publicznej i innych, które umożliwią pełną integrację społeczną, jak również stwarzanie warunków do podejmowania zatrudnienia przez osoby z niepełnosprawnościami.

Ośrodki pomocy społecznej coraz częściej sygnalizują problem w zakresie dostępu do lokali mieszkalnych, doceniając korzyści płynące z funkcjonowania mieszkaniowych form wsparcia różnych grup osób potrzebujących. Wyraźnie wskazywano na potrzeby osób w kryzysie bezdomności w tym zakresie i konieczność poszerzenia katalogu oferowanych tej grupie form pomocy.

Z uwagi na wzrost liczby osób w kryzysie bezdomności należy zwiększyć zasoby instytucjonalne, takie jak: schroniska dla osób bezdomnych, schroniska dla osób bezdomnych z usługami opiekuńczymi, noclegownie oraz ogrzewalnie.

Istnieje potrzeba zatrudnienia w OPS-ach specjalistycznej kadry świadczącej usługi, takiej jak: psycholog, prawnik, terapeuta.

W związku ze wzrostem liczby osób z zaburzeniami psychicznymi wskazane jest utworzenie większej ilości środowiskowych domów samopomocy.

Głównym kierunkiem zmian jest proces deinstytucjonalizacji oraz przekształcanie tradycyjnych ośrodków pomocy społecznej w centra usług społecznych (CUS), co ma miejsce w Świebodzinie, Szprotawie, Międzyrzeczu, Trzebielu, Trzcielu, Zielonej Górze i Zbąszynku. Zmiana ta pozwala na rozszerzenie oferty o usługi niematerialne, profilaktyczne i integracyjne, dostępne dla szerszego kręgu mieszkańców, niezależnie od kryterium dochodowego. W ramach tych struktur priorytetem staje się rozwój usług opiekuńczych świadczonych w miejscu zamieszkania, co pozwala osobom starszym i z niepełnosprawnościami na jak najdłuższe pozostanie w ich naturalnym środowisku. Jednostki te intensywnie korzystają z programów zewnętrznych, takich jak „Asystent

Osobisty Osoby Niepełnosprawnej”, „Opieka Wytchnieniowa” czy „Korpus Wsparcia Seniorów”, które stanowią niezbędne uzupełnienie budżetów lokalnych.

Wiele jednostek sygnalizuje również potrzebę wzmocnienia działań profilaktycznych skierowanych do dzieci i młodzieży, aby przeciwdziałać dziedziczeniu wykluczenia i narastaniu problemów wychowawczych.

III. Zasoby pomocy społecznej w powiatach w 2025 r.

Powiat realizuje szereg zadań o charakterze pomocowym na rzecz swoich mieszkańców w oparciu o takie ustawy jak: ustawa o pomocy społecznej, ustawa o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, ustawa o przeciwdziałaniu przemocy domowej, ustawa o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych. Do zadań powiatu z zakresu pomocy społecznej należy m.in.: prowadzenie poradnictwa specjalistycznego, przyznawanie pomocy pieniężnej na usamodzielnienie oraz na kontynuowanie nauki osobom opuszczającym: domy pomocy społecznej dla dzieci i młodzieży niepełnosprawnych intelektualnie, domy dla matek z małoletnimi dziećmi i kobiet w ciąży oraz schroniska dla nieletnich, zakłady poprawcze, specjalne ośrodki szkolno-wychowawcze, specjalne ośrodki wychowawcze, młodzieżowe ośrodki socjoterapii, młodzieżowe ośrodki wychowawcze; prowadzenie i rozwój infrastruktury domów pomocy społecznej o zasięgu ponadgminnym oraz umieszczanie w nich skierowanych osób, prowadzenie mieszkań wspomaganych dla osób z terenu więcej niż jednej gminy oraz powiatowych ośrodków wsparcia, w tym domów dla matek z małoletnimi dziećmi i kobiet w ciąży, prowadzenie ośrodków interwencji kryzysowej itp.

3.1. Infrastruktura społeczna w powiatach w 2025 roku.

Powiatowe centra pomocy rodzinie

Sprawne realizowanie przez powiat zadań z zakresu pomocy społecznej jest możliwe jedynie w przypadku posiadania odpowiedniej infrastruktury. Powiatowe centra pomocy rodzinie, działające w ramach zadań własnych powiatów, organizują przedsięwzięcia związane z udzielaniem pomocy w ramach trzech głównych kategorii:

- 1) specjalistycznej opieki nad rodziną i dzieckiem w ramach ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej;
- 2) pomocy w usamodzielnieniu się i integracji ze środowiskiem osób opuszczających domy pomocy społecznej dla dzieci i młodzieży niepełnosprawnych intelektualnie, domy dla matek z małoletnimi dziećmi i kobiet w ciąży oraz schroniska dla nieletnich, zakłady poprawcze, specjalne ośrodki szkolno-wychowawcze,

specjalne ośrodki wychowawcze, młodzieżowe ośrodki socjoterapii zapewniające całodobową opiekę w ramach ustawy o pomocy społecznej;

- 3) dofinansowanie ze środków PFRON zadań z zakresu rehabilitacji społecznej osób z niepełnosprawnościami i pomoc w integracji tych osób ze środowiskiem, w ramach ustawy o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób z niepełnosprawnościami.

Ponadto PCPR-y zobligowane są do wykonania zadań zleconych, związanych przede wszystkim z pomocą dla cudzoziemców, wsparciem osób z zaburzeniami psychicznymi, jak również realizacją innych zadań, związanych z rządowymi programami pomocy społecznej.

Zatrudnienie w powiatowych centrach pomocy rodzinie na koniec 2025 r. wyniosło 159 osób (151,21 w przeliczeniu na etaty), w tym:

- dyrektor/kierownik - 12 osób,
- zastępca dyrektora/ zastępca kierownika – 5 osób,
- kierownik działu, kierownik sekcji – 17 osób,
- pracownicy socjalni ogółem – 32 osób, (świadczący pracę socjalną i przeprowadzający rodzinne wywiady środowiskowe poza siedzibą jednostki – 15 osób), w tym według stanowisk:
 - starszy specjalista pracy socjalnej – 4 osoby,
 - specjalista pracy socjalnej – 8 osób,
 - starszy pracownik socjalny – 8 osób,
 - pracownik socjalny – 12 osób,
- aspirant pracy socjalnej – 2 osoby,
- pozostali pracownicy – 90 osób.

Domy pomocy społecznej

Domy zapewniają właściwy zakres usług, zgodny ze standardami określonymi dla danego typu domu, w oparciu o indywidualne potrzeby mieszkańca. W celu określenia tych potrzeb oraz zakresu usług, w jednostce powołuje się zespoły terapeutyczno-opiekuńcze składające się z pracowników domu, którzy bezpośrednio zajmują się wspieraniem mieszkańców. Do podstawowych zadań wyżej wymienionych zespołów należy opracowywanie indywidualnych planów wsparcia mieszkańców oraz wspólna realizacja tych planów z mieszkańcami.

Domy pomocy społecznej są formą pomocy dla osób, które z powodu wieku, choroby lub niepełnosprawności nie mogą samodzielnie funkcjonować w codziennym życiu i nie można im zapewnić niezbędnej pomocy w formie usług opiekuńczych. Dom pomocy społecznej świadczy całodobowe usługi bytowe, opiekuńcze, wspomagające i edukacyjne.

W województwie lubuskim w 2025 r. funkcjonowały łącznie 23 domy pomocy społecznej. Dla 21 DPS-ów organem prowadzącym był powiat i dysponowały 2 124 miejscami (w 2024 r. – 2 124 miejsc). Ponadto funkcjonowały również na podstawie zlecenia powiatów: międzyrzeckiego i wschowskiego 2 domy pomocy społecznej prowadzone przez zgromadzenia zakonne. Są to: DPS w Szarczu i we Wschowie łącznie na 112 miejsc. Ze sprawozdania MRPiPS-05 wynika, że nie zmieniła się liczba domów pomocy społecznej w województwie lubuskim, a liczba oferowanych miejsc wyniosła łącznie 2 246, w tym 10 miejsc oferowanych w ramach wsparcia krótkoterminowego w formie pobytu całodobowego i w formie dziennej. Łącznie na koniec 2025 r. w DPS-ach przebywało 2 221 mieszkańców, z usług wsparcia krótkoterminowego skorzystało 71 osób. Ponadto w 2025 r. w województwie lubuskim funkcjonowało 15 placówek całodobowej opieki prowadzonych w ramach działalności statutowej (1 placówka) i gospodarczej (14 placówek). Łączna liczba miejsc w tych placówkach wynosiła 447 (w 2024 r. – 415 miejsc). Nastąpił wzrost oferowanych w nich miejsc.

Mieszkania treningowe i wspomagane

Celami funkcjonujących mieszkań treningowych i wspomaganych są: usamodzielnienie osób tam przebywających, readaptacja do samodzielności życiowej i powrót do środowiska, godne samodzielne zamieszkiwanie, wsparcie i opieka, rehabilitacja społeczna, pomoc w uzyskaniu dostępu do podstawowej opieki lekarskiej i pielęgniarstwa, integracja ze środowiskiem, samorealizacja. Mieszkania te mogą być prowadzone przez każdą jednostkę organizacyjną pomocy społecznej lub organizację pożytku publicznego i w zależności od celu udzielania wsparcia prowadzone są jako mieszkania treningowe lub wspomagane.

Mieszkanie są formą pomocy społecznej przygotowującą osoby tam przebywające do prowadzenia samodzielnego życia lub zastępującą pobyt w placówce zapewniającej całodobową opiekę. Zgodnie z obowiązującymi przepisami – osobom pełnoletnim decyzję o skierowaniu do korzystania ze wsparcia w mieszkaniach wydaje się na czas określony. W uzasadnionych przypadkach osobom niezdolnym do pracy

z tytułu wieku, osobom z niepełnosprawnościami, z zaburzeniami psychicznymi decyzja może zostać wydana na czas nieokreślony.

W 2025 r. funkcjonowało w powiatach 14 mieszkań, które dysponowały 36 miejscami, w tym:

- mieszkania treningowe – 7 (liczba miejsc – 22, liczba osób korzystających – 15 osób);
- mieszkania wspomagane – 7 (liczba miejsc – 14, liczba osób korzystających – 0 osób).

Ośrodki interwencji kryzysowej

W 2025 roku funkcjonowało 5 ośrodków interwencji kryzysowej dla ofiar przemocy domowej. Dla 3 ośrodków organem prowadzącym był powiat, a 2 prowadził inny podmiot na zlecenie powiatu. Z takiej formy wsparcia skorzystało razem 346 osób. W porównaniu z danymi z 2024 r. liczba osób korzystających zmalała o 14,78%.

Tabela nr 11. Ośrodki interwencji kryzysowej

WYSZCZEGÓLNIENIE	Podmiot prowadzący - powiat		Inny podmiot prowadzący na zlecenie powiatu	
	liczba jednostek	liczba osób korzystających	liczba jednostek	liczba osób korzystających
OŚRODKI INTERWENCJI KRYZYSOWEJ	3	62	2	284
w tym: dla ofiar przemocy domowej	3	11	2	56

Źródło: MRPiPS-06, dział 1B.

Placówki specjalistycznego poradnictwa, w tym rodzinnego

Zarówno ustawa o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, jak i ustawa o pomocy społecznej nałożyły na powiaty zadania w zakresie prowadzenia poradnictwa specjalistycznego i terapii rodzin. Poradnictwo specjalistyczne, w szczególności prawne, psychologiczne i rodzinne, jest świadczone osobom i rodzinom, które mają trudności lub wykazują potrzebę wsparcia w rozwiązywaniu swoich problemów życiowych, bez względu na posiadany dochód. W 2025 roku, poradnictwo specjalistyczne funkcjonowało w strukturach 14 powiatowych centrów pomocy rodzinie, dwie placówki prowadzone były na zlecenie powiatu przez inny

podmiot. W 2025 r. system poradnictwa działał w takim samym zakresie jak rok wcześniej, ale korzystało z niego znacznie mniej osób.

Tabela nr 12. Placówki specjalistycznego poradnictwa

WYSZCZEGÓLNIENIE		Podmiot prowadzący - powiat		Inny podmiot prowadzący na zlecenie powiatu	
		liczba jednostek	liczba osób korzystających	liczba jednostek	liczba osób korzystających
Jednostki specjalistycznego poradnictwa	2025	14	6153	2	324
	2024	14	7754	2	420
w tym: placówki specjalistycznego poradnictwa rodzinnego	2025	11	4389	1	44
	2024	11	5827	1	92
w tym: terapii rodzinnej	2025	2	193	0	0
	2024	2	200	0	0

Źródło: MRPiPS-06

3.1.5. Ośrodki wsparcia

Do jednostek organizacyjnych pomocy społecznej o zasięgu ponadgminnym – prowadzonych w ramach zadań własnych i zleconych z zakresu administracji rządowej należą również ośrodki wsparcia. Jednostką taką może być ośrodek wsparcia dla osób z zaburzeniami psychicznymi, dzienny dom pomocy, dom dla matek z małoletnimi dziećmi i kobiet w ciąży, dla osób bezdomnych z usługami opiekuńczymi oraz klub samopomocy.

W 2025 roku 3 powiaty w województwie lubuskim prowadziły środowiskowe domy samopomocy na 133 miejsc, z których skorzystało 140 osób (o 7 mniej niż w 2024 r.). Dodatkowo jeden dom prowadzony był na zlecenie powiatu przez inny podmiot i oferował 35 miejsc, z których skorzystało 40 osób. Funkcjonowały także 2 dzienne domy pomocy, liczba osób korzystających - 42, podmiotem prowadzącym był powiat. Jeden powiaty zlecił prowadzenie domu dla matek z małoletnimi dziećmi i kobiet w ciąży innemu podmiotowi. Liczba miejsc wynosiła 20, a przebywało w nim 27 osób. Jedna placówka w województwie nie jest prowadzona przez powiat ani na zlecenie powiatu, oferuje 25 miejsc, 27 osób skorzystało ze wsparcia tej placówki.

Tabela nr 13. Ośrodki wsparcia

WYSZCZEGÓLNIENIE		Podmiot prowadzący - powiat			Inny podmiot prowadzący na zlecenie powiatu		
		liczba jednostek	liczba miejsc	liczba osób korzystających	liczba jednostek	liczba miejsc	liczba osób korzystających
Środowiskowe domy samopomocy dla osób z zaburzeniami psychicznymi	2025	3	133	140	1	35	40
	2024	3	133	147	1	35	41
Domy dla matek z małoletnimi dziećmi i kobiet w ciąży	2025	0	0	0	1	20	27
	2024	0	0	0	1	20	27

Źródło: MRIPS-06

3.2. Wsparcie rodziny i system pieczy zastępczej w powiatach województwa lubuskiego.

Podmiotami realizującymi zadania organizatora pieczy zastępczej w powiatach, są powiatowe centra pomocy rodzinie oraz w powiatach grodzkich: Gorzowskie Centrum Pomocy Rodzinie w Gorzowie Wlkp. oraz Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Zielonej Górze.

Pieczą zastępczą sprawowana jest w przypadku niemożności zapewnienia dzieciom opieki i wychowania przez rodziców. Organizacja pieczy zastępczej realizowana jest poprzez:

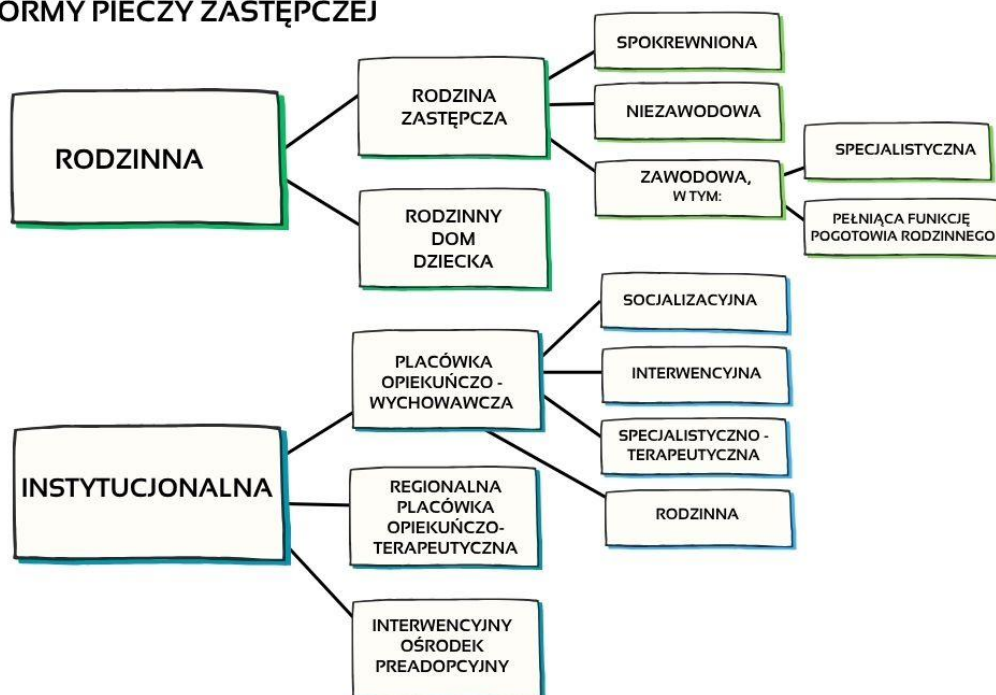
- zapewnienie dzieciom pieczy zastępczej w rodzinach zastępczych, rodzinnych domach dziecka oraz w placówkach opiekuńczo – wychowawczych;
- organizowanie wsparcia osobom usamodzielnianym opuszczającym rodziny zastępcze, rodzinne domy dziecka oraz placówki opiekuńczo – wychowawcze i regionalne placówki opiekuńczo – terapeutyczne, przez wspieranie procesu usamodzielnienia;
- prowadzenie placówek opiekuńczo – wychowawczych oraz placówek wsparcia dziennego o zasięgu ponadgminnym;
- organizowanie wsparcia dla rodzinnej pieczy zastępczej, w szczególności przez

tworzenie warunków do powstania grup wsparcia i specjalistycznego poradnictwa;

- wyznaczanie organizatorów rodzinnej pieczy zastępczej.

Diagram nr 1. Formy pieczy zastępczej

FORMY PIECZY ZASTĘPCZEJ

3.2.1. Rodzinna piecza zastępcza

Przedstawione informacje ze sprawozdania rzeczowo – finansowego wskazują dane według stanu na 31 grudnia 2025 r.

Rodziny zastępcze spokrewnione

W 2025 r. funkcjonowało 866 rodzin zastępczych spokrewnionych (w 2024 r. – 844). Najwięcej z 1 przyjętym dzieckiem – 681 rodziny (w 2024 r.- 644), kolejno z 2 przyjętymi dziećmi – 136 rodzin (w 2024 r.-152), a najmniej z 3 i więcej przyjętymi dziećmi – 49 rodzin (w 2024 r.- 48). W roku 2025 w rodzinach tych przebywało łącznie 1 119 dzieci (w 2024 r. -1 075 dzieci). Obserwowany jest wzrost liczby rodzin i wzrost liczby dzieci umieszczanych w tych rodzinach.

Rodziny zastępcze niezawodowe

W 2025 r. funkcjonowało 413 rodzin zastępczych niezawodowych (roku 2024 – 400), w tym 316 z 1 dzieckiem, 78 z 2 przyjętymi dziećmi, 14 rodzin z 3 dziećmi oraz 5

rodzin, które przyjęły 4 lub więcej dzieci. W tej formie pieczy zastępczej umieszczono 531 dzieci (w 2024 r. – 534).

Rodziny zastępcze zawodowe

W 2025 roku funkcjonowały 62 rodziny zastępcze zawodowe, (w 2024 r. - 62), bez dziecka – żadna, z 1 dzieckiem – 2 rodziny, z 2 przyjętymi dziećmi – 10 rodzin, z 3 przyjętymi dziećmi - 16 rodzin oraz z 4 i więcej dziećmi 34 rodzin. W rodzinach tych zabezpieczono 245 dzieci.

Rodziny zastępcze zawodowe pełniące funkcję pogotowia rodzinnego

W 2025 r. funkcjonowały 20 rodziny, (w 2024 r. - 22), w tym bez dziecka – żadna, z 1 przyjętym dzieckiem – żadna, z 2 przyjętymi dziećmi – 1 rodzina, z 3 przyjętymi dziećmi – 5 rodzin, z 4 i więcej przyjętymi dziećmi 14 rodzin. W rodzinach tych przebywało na koniec 2025 r. – 94 dzieci.

Rodziny zastępcze zawodowe specjalistyczne

W 2025 r. funkcjonowały 4 rodzin zastępcze zawodowe specjalistyczne (w 2024 r. - 4), w których przebywało 8 dzieci, w tym z 1 przyjętym dzieckiem – 2, z 2 przyjętymi dziećmi – 1 rodzina, z 4 i więcej przyjętymi dziećmi – 1 rodzina.

Rodzinne domy dziecka

W 2025 roku funkcjonowało 23 rodzinnych domów dziecka (w 2024 r.- 16 domów), w tym z 4 - 8 przebywającymi dziećmi – 9 rodzinnych domów dziecka, z 9 i więcej – 14. W rodzinnych domach dziecka ogółem przebywało 220 dzieci.

Tabela nr 14. Liczba rodzin zastępczych w latach 2024 - 2025

Lp.	Typ rodziny zastępczej	2024 r.	2024 r.
		Liczba rodzin	Liczba rodzin
1.	Spokrewniona	844	866
2.	Niezawodowa	400	413
3.	Zawodowa	62	62
4.	Zawodowa pełniąca funkcję pogotowia rodzinnego	22	20
5.	Zawodowa specjalistyczna	4	4
6.	Rodzinne domy dziecka	16	23
Razem:		1348	1388

Źródło: Sprawozdanie rzeczowo-finansowe z wykonywania przez powiat zadań innych niż realizacja dodatku wychowawczego, dodatku do zryczałtowanej kwoty, o którym mowa w art. 115 ust. 2a ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, i dodatku w wysokości świadczenia wychowawczego, o którym mowa w art. 113a tej ustawy według stanu na 31.12.2025 r.

Dominującą przyczyną umieszczania dzieci w pieczy zastępczej są uzależnienia rodziców, bezradność w sprawach opiekuńczo – wychowawczych oraz pólsieroctwo.

Kolejnymi znaczącymi przyczynami są: przemoc w rodzinie, sieroctwo, długotrwała lub ciężka choroba co najmniej jednego rodzica oraz pobyt za granicą co najmniej jednego rodzica.

Koordynatorzy pieczy zastępczej

Do zadań koordynatora rodzinnej pieczy zastępczej należy w szczególności:

- udzielanie pomocy rodzinom zastępczym i prowadzącym rodzinne domy dziecka w realizacji zadań, przygotowanie, we współpracy z asystentem rodziny i odpowiednio rodziną zastępczą lub prowadzącym rodzinny dom dziecka, planu pomocy dziecku;
- zapewnianie rodzinom zastępczym oraz prowadzącym rodzinne domy dziecka dostępu do specjalistycznej pomocy dla dzieci, w tym psychologicznej, reedukacyjnej i rehabilitacyjnej;
- zgłaszanie do ośrodków adopcyjnych informacji o dzieciach z uregulowaną sytuacją prawną, w celu poszukiwania dla nich rodzin przysposabiających;
- udzielanie wsparcia pełnoletnim wychowankom rodzinnych form pieczy zastępczej.

Koordinator rodzinnej pieczy zastępczej nie może mieć pod opieką więcej niż 15 rodzin zastępczych lub rodzinnych domów dziecka. Według stanu na 31.12.2025 r. było 96 koordynatorów (w 2024 r. – 81). Pod opieką koordynatorów było 1 425 rodzin (2024 r. – 1 378).

3.2.2. Instytucjonalna piecza zastępcza

Placówki opiekuńczo - wychowawcze

W 2025 r. funkcjonowały 42 placówki opiekuńczo – wychowawcze (w tym 3 placówki prowadzone na zlecenie powiatu), w tym pełniące funkcję: socjalizacyjną – 35, interwencyjną – 5, rodzinną – 4 (w tym 3 placówki rodzinne prowadzone na zlecenie powiatu). Liczba miejsc w tych placówkach wynosiła 530, w tym:

- socjalizacyjna – 458 miejsc;
- interwencyjna – 42 miejsc;
- rodzinna – 30 miejsc (w tym 22 miejsca w placówkach prowadzonych na zlecenie powiatu).

W 2025 r. w placówkach przebywało ogółem 608 dzieci (w 2024 r. – 522 dzieci), w tym w placówkach prowadzonych na zlecenie powiatu przebywało 24 dzieci.

Ocena i rekomendacje

Oceny zasobów pomocy społecznej dla poszczególnych powiatów za rok 2025 przygotowane zostały na podstawie danych z różnych źródeł, w celu analizowania i monitorowania występowania problemów społecznych oraz planowania działań aktywizujących poszczególne JST w obszarze usług społecznych. Stanowią także materiał poglądowy, mający ułatwić władzom powiatów podejmowanie decyzji związanych z planowaniem budżetu w zakresie polityki społecznej na kolejne lata. Po przeanalizowaniu wniosków końcowych zawartych w OZPS sporządzonych przez powiaty woj. lubuskiego, zebrano poniżej najważniejsze rekomendacje:

- podnoszenie kwalifikacji zawodowych kadr PCPR-ów;
- utrzymanie przynajmniej na dotychczasowym poziomie funkcjonujących domów pomocy społecznej w związku z postępującym procesem starzenia się mieszkańców województwa lubuskiego; wskazuje się na potrzebę utrzymania doczasowego standardu tych placówek i zwiększenia środków na ich prowadzenie;
- podjęcie działań zmierzających do utworzenia mieszkań treningowych i wspomaganych dla osób w sytuacji kryzysowej;
- poszerzenie oferty mieszkań i poradnictwa specjalistycznego dla usamodzielnianych wychowanków pieczy zastępczej i placówek opiekuńczo-wychowawczych;
- wskazuje się na brak wystarczającej liczby form rodzinnej pieczy zastępczej, dlatego niezbędne jest prowadzenie ciągłego naboru kandydatów, a także dalszy rozwój specjalistycznego poradnictwa dla osób sprawujących rodzinną pieczę zastępczą i dzieci w niej umieszczonych;
- należy zwiększyć środki finansowe na rodzinną pieczę zastępczą, tak aby przyczynić się do zwiększenia atrakcyjności rodzinnych form pieczy zastępczej, co może wpłynąć na wzrost liczby rodzin zastępczych;
- istnieje potrzeba organizowania szkoleń dla osób sprawujących rodzinną pieczę zastępczą i kandydatów na rodziny zastępcze;
- konieczne jest zwiększenie zatrudnienia koordynatorów pieczy zastępczej;
- podnoszenie kwalifikacji koordynatorów rodzinnej pieczy zastępczej oraz pracowników socjalnych w celu zwiększenia ich umiejętności wczesnego rozpoznawania sytuacji kryzysowych i możliwości ich rozwiązywania;

- dostrzega się potrzebę utworzenia i rozwoju ośrodków interwencji kryzysowej a także jednostek poradnictwa specjalistycznego, w tym poradnictwa rodzinnego, dla rodzin zagrożonych problemem przemocy domowej;
- zgłaszane są potrzeby zwiększenia zatrudnienia specjalistycznej kadry, tj. pedagogów, psychologów, psychiatrów dziecięcych i terapeutów rodzinnych dla osób sprawujących pieczę zastępczą, dzieciom umieszczonym w pieczy zastępczej;
- tworzenie zasobów instytucjonalnych pomocy społecznej w formie ośrodków wsparcia dla osób z zaburzeniami psychicznymi, środowiskowych domów samopomocy;
- wskazana jest również większa współpraca z organizacjami III sektora w zakresie wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej;
- zwiększenie środków z PFRON na zadania z zakresu rehabilitacji osób z niepełnosprawnościami;
- wielokrotnie rekomendowano również potrzebę sięgania po zewnętrzne środki finansowe (projekty unijne, programy rządowe), aby szybko i kompleksowo odpowiadać na zgłaszane potrzeby.

IV. Zasoby samorządu województwa w zakresie polityki społecznej za 2025 r.

W województwie lubuskim zadania z zakresu polityki społecznej od 1 lipca 2012 r. realizuje Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej w Zielonej Górze. Realizacja zadań wynikających z „Wojewódzkiego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii na lata 2022 – 2030” pozostaje w kompetencjach Departamentu Infrastruktury Społecznej Urzędu Marszałkowskiego Województwa Lubuskiego w Zielonej Górze oraz Regionalnego Ośrodka Polityki Społecznej w Zielonej Górze. W skład Regionalnego Ośrodka Polityki Społecznej wchodziły następujące komórki organizacyjne: Wydział Finansów, Wydział Polityki Społecznej, Wydział ds. Rehabilitacji Zawodowej i Społecznej, Wydział Koordynacji Włączenia Społecznego, Wydział ds. Realizacji Projektów Strukturalnych oraz Ośrodek Adopcyjny w Zielonej Górze i Ośrodek Adopcyjny w Gorzowie Wlkp. Realizacja zadań z zakresu polityki społecznej wynika ze Strategii Polityki Społecznej Województwa Lubuskiego na lata 2021 – 2030 oraz wojewódzkich programów celowych. Określone w tych programach priorytety przekładają się na podejmowane

przez Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej w Zielonej Górze oraz Departament Infrastruktury Społecznej UMWL - przedsięwzięcia i działania na rzecz grupy osób zagrożonych wykluczeniem społecznym lub wykluczonych. W 2025 r. zadania te opierały się na następujących programach:

- Wojewódzki Program Pomocy Społecznej;
- Wojewódzki Program Wsparcia Rodziny i Systemu Pieczy Zastępczej;
- Program działań na rzecz rodzin wielodzietnych Lubuska Karta Dużej Rodziny;
- Wojewódzki Program Przeciwdziałania Przemocy Domowej na lata 2024 - 2030;
- Kierunki prorodzinnej polityki społecznej Województwa Lubuskiego;
- Wojewódzki Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii na lata 2022 – 2030;
- Wojewódzki Program wyrównywania szans osób niepełnosprawnych i przeciwdziałania ich wykluczeniu społecznemu oraz pomocy w realizacji zadań na rzecz zatrudniania osób niepełnosprawnych na lata 2021-2030;
- Wojewódzki Program na Rzecz Osób Starszych;
- Program współpracy Województwa Lubuskiego z organizacjami pozarządowymi w 2025 r.

Ponadto realizowane były projekty finansowane ze środków unijnych.

4.1.1. Wojewódzki Program Pomocy Społecznej.

Program określa wyzwania i założenia pomocy społecznej w stosunku do możliwości, zasobów i zdiagnozowanych potrzeb województwa lubuskiego. Przedstawia główne problemy społeczne, które dotyczą jego mieszkańców, wyznacza kierunki działań związanych z poprawą życia mieszkańców oraz zapobieganiem ich marginalizacji i wykluczeniu społecznemu. Działania w Programie skierowane są na osoby zagrożone wykluczeniem społecznym oraz wykluczone społecznie głównie osoby starsze, przewlekle chore, matki samotnie wychowujące dzieci i rodziny wielodzietne. Realizacja Programu w 2025 roku dotyczyła wsparcia organizacji pozarządowych, działań promocyjnych i profilaktycznych, na które przeznaczono kwotę 225 400,00 zł ze środków własnych samorządu województwa, w tym z przeznaczeniem na:

- 1) dotacje dla organizacji pozarządowych – 50 000,00 zł;
- 2) organizację XXVI Lubuskiego Tygodnia Seniora, na kwotę 60 800,00 zł;
- 3) zakup „Kopert życia” przeznaczonych dla seniorów, osób przewlekle chorych, z niepełnosprawnościami. „Koperta życia” to zestaw zawierający kartę

informacyjną z podstawowymi danymi medycznymi (m.in. choroby przewlekłe, przyjmowane leki, alergie, dane kontaktowe do bliskich), umieszczaną w widocznym miejscu w domu (najczęściej w lodówce). Na ten cel wydano kwotę 7 057,13 zł;

- 4) obsługę Lubuskiej Rady Seniorów – 6 390,11 zł (zwrot kosztów podróży, zakup artykułów spożywczych) na potrzeby organizacji posiedzeń LRS;
- 5) organizację „Lubuskiego Forum Polityki Społecznej. Lubuskie w obliczu wyzwań. Razem ku przyszłości Regionu”. Koszt wyniósł 26 800,00 zł
- 6) organizację wydarzenia świątecznego Mikołajki 2025 r. W terminie 05 grudnia miał miejsce spektakl muzyczny w Filharmonii Zielonogórskiej o bożonarodzeniowej historii Pana Zielonki pt. „Jak Pan Zielonka ukradł święta”, któremu towarzyszyła orkiestra symfoniczna Filharmonii pod dyrygenturą Rafała Kłoczki. Po zakończeniu koncertu pod choinką uczestnicy naszego wydarzenia znaleźli prezenty, którymi zostali obdarowani. Koszt zakupu paczek dla 390 dzieci wyniósł 21 996,00 zł;
- 7) realizację projektu badawczo-interwencyjnego; RE-WIZJE „Młodzi Lubuszanie a Potencjał Społeczny Regionu”, mającego na celu włączenie młodzieży do pilotażu Lubuskiego Planu Adaptacji Demograficznej w powiecie krośnieńskim, koszt zadania w 2025 roku wyniósł 50 000,00 zł;
- 8) zakup drukarki do kart niezbędnej do wydawania Lubuskich Kart Seniora i Lubuskich Kart Dużej Rodziny, za kwotę 4341,90 zł

W 2025 roku przekazano środki finansowe na realizację siedmiu zadań publicznych przez organizacje pozarządowe w obszarze pomocy społecznej na łączną kwotę 50 000,00 zł, w tym trybie otwartego konkursu ofert dotacje przyznano pięciu organizacjom pozarządowym na realizację 5 zadań publicznych na łączną kwotę 37 650,00 zł, natomiast w ramach trybu pozakonkursowego, zgodnie z art. 19a ust. 1 ustawy z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie dofinansowano dwa zadania, na które wydano 12 350,00 zł. Stan wykorzystania udzielonych dotacji na dzień 31.12.2025 r. wyniósł: 50 000,00 zł.

ROPS prowadzi stronę internetową www.rops.lubuskie.pl na której na bieżąco umieszcza informacje o organizowanych przez jednostkę eventach, kampaniach, akcjach społecznych i medialnych, konkursach, szkoleniach i innych wydarzeniach.

4.1.2. Wojewódzki Program Wsparcia Rodziny i Systemu Pieczy Zastępczej.

Głównym celem Programu jest stworzenie systemowych rozwiązań wspierających rodzinę oraz rozwój pieczy zastępczej w województwie lubuskim. Jego realizacja

zakłada podniesienie społecznej świadomości o znaczącej roli rodziny, wspieranie działań w obszarze pracy z rodziną oraz pomocy w opiece i wychowaniu dziecka, rozwój systemu rodzinnej pieczy zastępczej oraz zapewnienie środowiska rodzinnego dzieciom kwalifikowanym do przysposobienia. W 2025 roku samorząd województwa przeznaczył środki w kwocie 30 000,00 zł na wsparcie finansowe działań na rzecz wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej realizowanych przez podmioty III sektora. Na podstawie art.19a ustawy o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie (t.j. Dz.U. z 2025 r., poz. 1338 z późn. zm.) tj. z pominięciem otwartego konkursu ofert na realizację zadań publicznych dofinansowano 3 organizacje pozarządowe.

4.1.3. Program działań na rzecz rodzin wielodzietnych Lubuska Karta Dużej Rodziny.

Program ma na celu promocję rodziny, w tym rodziny z trojgiem lub większą liczbą dzieci oraz jej zachęcanie do wspólnego spędzania czasu z wykorzystaniem dóbr i obiektów kultury, edukacji, sportu na terenie gmin województwa lubuskiego. Program Lubuskiej Karty Dużej Rodziny realizowany był we wszystkich instytucjach będących jednostkami organizacyjnymi Województwa Lubuskiego działających w sferze kultury, kultury fizycznej, sportu i rekreacji oraz edukacji. Udział w Programie zadeklarowały również podmioty publiczne i niepubliczne działające na terenie województwa w obszarze usług dla ludności. Od 1 stycznia do 31 grudnia 2025 r. wydano 30 egzemplarzy Lubuskiej Karty Dużej Rodziny dla 6 rodzin wielodzietnych z terenu całego województwa.

4.1.4. Wojewódzki Program Przeciwdziałania Przemocy Domowej na lata 2024 - 2030.

Celem programu jest ograniczanie zjawiska przemocy domowej oraz skutków stosowania przemocy w województwie lubuskim. W ramach Rządowego Programu Przeciwdziałania Przemocy Domowej na lata 2024 -2030 w formie dotacji z budżetu państwa wydatkowano łącznie 152 200,00 zł. Powyższe środki zostały przekazane na realizację 10 kompleksowych szkoleń metodą interaktywno-warsztatową dla 680 osób, tj. przedstawicieli instytucji, które zajmują się przeciwdziałaniem przemocy domowej, w tym w szczególności dla członków zespołów interdyscyplinarnych oraz grup diagnostyczno – pomocowych. Ostatecznie wszystkie szkolenia ukończyło 544 osoby.

W 2025 r. Zarząd Województwa Lubuskiego przyznał dotacje dla 6 organizacji

pozarządowych na realizację zadań publicznych w obszarze przeciwdziałania przemocy domowej, w tym pięć organizacji otrzymało dofinansowanie na realizację pięciu zadań w ramach otwartego konkursu ofert, natomiast jedna organizacja pozarządowa w oparciu o art. 19a ustawy z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie (Dz.U. z 2025 r., poz. 1338 z późn. zm.) - na łączną kwotę 50 000,00 zł.

Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej upowszechnienia usystematyzowaną, syntetyczną wiedzę na temat funkcjonujących na terenie województwa lubuskiego form wsparcia i zakresu instytucjonalnego w obszarze przeciwdziałania przemocy poprzez udostępnianie na swojej stronie www.rops.lubuskie.pl aktualnej bazy teleadresowej instytucji świadczących pomoc osobom i rodzinom doświadczającym przemocy domowej, co umożliwiało dotarcie aktualnych informacji do szerokiej grupy odbiorców - rodzin zagrożonych przemocą i doświadczających przemocy.

Zarząd Województwa przeznaczył dodatkowo kwotę 21 996,00 zł na wydarzenie mikołajkowe – zakup paczek świątecznych m.in. dla dzieci z rodzin zagrożonych wykluczeniem społecznym, w których występuje problem alkoholowy lub przemoc domowa.

4.1.5. Kierunki prorodzinnej polityki społecznej Województwa Lubuskiego.

W 2025 roku polityka społeczna prowadzona przez samorząd województwa ukierunkowana była na wspieranie rodziny w różnych obszarach jej funkcjonowania. W obszarze edukacji publicznej, instytucje i środowiska oświatowe podejmowały działania mające na celu wzmacnianie funkcji wychowawczo – opiekuńczej, poprzez rozwój poradnictwa i udzielanie specjalistycznej pomocy psychologiczno - pedagogicznej dzieciom i rodzicom w szkołach i placówkach publicznych. Realizowane programy miały na celu zmniejszenie zachorowalności na najpowszechniejsze i najbardziej dotkliwe schorzenia. Mimo ograniczeń finansowych dotyczących służbę zdrowia, kontynuowano istniejące i wdrażano nowe programy profilaktyki zdrowotnej, zwłaszcza w dziedzinach medycyny pracy i zdrowego stylu życia. Prowadzone były programy profilaktyki w zakresie psychofizycznej kondycji ludności. Wraz z poprawą funkcjonowania systemu lekarzy rodzinnych poprawiał się stan opieki nad matką i dzieckiem. Działania w zakresie pomocy społecznej nakierowane były na realizację „Wojewódzkiego Programu Pomocy Społecznej”. Działania w zakresie rehabilitacji zawodowej i społecznej osób z niepełnosprawnościami oparte były na „Wojewódzkim Programie wyrównywania

szans osób niepełnosprawnych i przeciwdziałania ich wykluczeniu społecznemu oraz pomocy w realizacji zadań na rzecz zatrudnienia osób niepełnosprawnych na lata 2021-2030”. Program powstał w odpowiedzi na potrzebę zapewnienia osobom z niepełnosprawnościami, mieszkańcom województwa lubuskiego, podstawowych warunków do samodzielnego i czynnego uczestnictwa w życiu zawodowym i społecznym a także na poprawę warunków funkcjonowania w korzystaniu z instytucji publicznych i niepublicznych bez barier architektonicznych. Działania w zakresie przeciwdziałania bezrobociu i aktywizacji lokalnego rynku pracy opierały się na realizacji Lubuskiego Planu Działań na Rzecz Zatrudnienia na 2025 rok. Podejmowano działania w trzech obszarach: miejsca pracy, kwalifikacji i wyrównywania szans.

Działania Województwa Lubuskiego ukierunkowane na wspieranie rodziny w różnych obszarach jej funkcjonowania były zgodne z kierunkami prorodzinnej polityki społecznej przyjętej przez Sejmik Województwa Lubuskiego. Obejmowały obszary i kierunki określone w uchwale. Za priorytetowe w regionalnej polityce społecznej należy uznać działania w zakresie profilaktyki społecznej i zdrowotnej, a także w zakresie tworzenia warunków do wszechstronnego rozwoju młodego pokolenia oraz do zachowywania i odzyskiwania samodzielności ekonomicznej przez rodziny. Działania wspierające rodzinę pozwalały bowiem łagodzić skutki niekorzystnych uwarunkowań ekonomicznych i społecznych. Zapobiegały marginalizacji społecznej grup najbardziej narażonych na czynniki dezintegrujące rodzinę.

4.1.6. Wojewódzki Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii na lata 2022 – 2030.

Celem Programu jest ograniczenie szkód związanych z używaniem substancji psychoaktywnych i zaburzeń behawioralnych w województwie lubuskim. Program jest realizowany w zakresie 4 celów strategicznych:

- promocji zdrowia i szkolenia kadr;
- profilaktyki;
- redukcji szkód, rehabilitacji (readaptacji, reintegracji) zdrowotnej, społecznej i zawodowej;
- diagnozy i monitoringu problemów uzależnień.

Na realizację zadań w 2025 roku w obszarze profilaktyki i przeciwdziałania alkoholizmowi w budżecie samorządu województwa lubuskiego przeznaczone zostały środki finansowe na łączną kwotę 168 233,98 zł, na którą składały się również środki

pozostałe z 2024 roku, w kwocie 103 233,98 zł. W minionym roku wydatkowano łącznie kwotę 122 812,90 zł, z przeznaczeniem na:

- 1) dotacje celowe na wsparcie finansowe zadań publicznych zleconych organizacjom pozarządowym – 75 050,00 zł;
- 2) działania samorządu województwa lubuskiego w zakresie profilaktyki i przeciwdziałania alkoholizmowi – na organizację VIII Lubuskiego Dnia Trzeźwości – 22 762,90 zł;
- 3) działania samorządu województwa lubuskiego w zakresie dofinansowania szkoleń i superwizji klinicznej dla osób pracujących w Wojewódzkim Ośrodku Terapii Uzależnień i Współuzależnienia w Zielonej Górze – 25 000,00 zł.

Na realizację zadań wynikających z Programu w 2025 roku w zakresie przeciwdziałania narkomanii w budżecie samorządu województwa lubuskiego przeznaczone zostały środki finansowe w wysokości 128 000,00 zł, natomiast wydatkowano łącznie kwotę 127 947,20 zł, z przeznaczeniem na:

- 1) dotacje celowe na dofinansowanie zadań publicznych do realizacji przez organizacje pozarządowe – 75 000,00 zł;
- 2) działalność profilaktyczną samorządu województwa lubuskiego w zakresie przeciwdziałania narkomanii – 52 947,20 zł; tj.:
 - wsparcie Komendy Wojewódzkiej Policji poprzez zakup i przekazanie w formie darowizny urządzeń typu „DrugWipe 6S” do badania głównych grup narkotyków w ślinie – 14 968,80 zł;
 - zorganizowanie konferencji pn. „Dobrostan dzieci i młodzieży jako zabezpieczenie przed uzależnieniem” – 22 850,00 zł;
 - zakup materiałów edukacyjno-promocyjnych – 14 150,00 zł;
 - podróże służbowe pokrywające koszty wyjazdów na zadania związane z obszarem przeciwdziałania narkomanii – 978,40 zł

4.1.7. Wojewódzki Program wyrównywania szans osób niepełnosprawnych i przeciwdziałania ich wykluczeniu społecznemu oraz pomocy w realizacji zadań na rzecz zatrudnienia osób niepełnosprawnych na lata 2021 - 2030.

Wojewódzki Program powstał w odpowiedzi na potrzebę zapewnienia niepełnosprawnym mieszkańcom województwa lubuskiego podstawowych warunków do samodzielnego i czynnego uczestnictwa w życiu zawodowym i społecznym. Program ma na celu identyfikację problemów osób z niepełnosprawnościami, a także

ich integrację społeczną i zawodową. Realizacja Programu opiera się w głównej mierze na współpracy z jednostkami samorządu terytorialnego, instytucjami działającymi na rzecz osób z niepełnosprawnościami, a także organizacjami pozarządowymi.

Zarząd Województwa Lubuskiego w 2025 r. na realizację 23 zadań z zakresu rehabilitacji zawodowej i społecznej osób niepełnosprawnych zleczanych fundacjom oraz organizacjom pozarządowym związanym z polityką prorodziną, przekazał:

- W ramach I otwartego konkursu ofert ze środków PFRON kwotę: 320 050,00 zł na realizację 13 zadań.
- W ramach II otwartego konkursu ofert ze środków PFRON kwotę: 47 000,00 zł na realizację 4 zadań.
- W ramach trybu pozakonkursowego (tzw. „Mały grant”) ze środków pochodzących z budżetu województwa lubuskiego kwotę: 30 000,00 zł na realizację 3 zadań.
- W ramach trybu pozakonkursowego (tzw. „Mały grant”) ze środków pochodzących z Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych będących w dyspozycji Województwa Lubuskiego kwotę: 15 700,00 zł na realizację 3 zadań.

Środki te zostały przeznaczone przede wszystkim na realizację warsztatów, szkoleń oraz kursów skierowanych do członków rodzin osób z niepełnosprawnościami, a także do opiekunów uczestniczących w procesie rehabilitacji zawodowej i społecznej tych osób. Podejmowane działania uwzględniały również wspieranie procesów integracji osób z niepełnosprawnościami w ich najbliższym otoczeniu oraz w społeczności lokalnej.

Jednocześnie udzielono dofinansowania na realizację licznych przedsięwzięć służących integracji środowiska osób z niepełnosprawnościami oraz ich rodzin, w tym m.in. wydarzeń integracyjnych, wyjazdów rekreacyjno-rehabilitacyjnych oraz spotkań okolicznościowych.

Ponadto działające w Szprotawie i w Kamieniu Wielkim zakłady aktywności zawodowej wypełniły istniejącą lukę w systemie wsparcia osób z niepełnosprawnościami i ich rodzin, dając im możliwość przejścia z warsztatów terapii zajęciowej, do kolejnego etapu życia, którym jest zatrudnienie. To wszystko stworzyło tym osobom szansę na rehabilitację zawodową i społeczną, przygotowując ich do funkcjonowania na otwartym rynku pracy oraz wspierając w realizacji

aktywnego życia. Działania te mają ogromny wpływ na poprawę warunków życia osób z niepełnosprawnościami i ich rodzin.

Ww. zakłady aktywności zawodowej zatrudniają łącznie 56 osób w tym:

- Szprotawski Zakład Aktywności Zawodowej zatrudnia 21 osób z niepełnosprawnościami oraz 8 osób, które stanowią personel tego zakładu;
- Zakład Aktywności Zawodowej w Kamieniu Wielkim zatrudnia 21 osób z niepełnosprawnościami i 6 osób, które stanowią personel tego zakładu.

W 2025 roku na działanie ww. zakładów udzielono dofinansowania na łączną kwotę 2 506 756,03 zł w tym:

- kwota pochodząca ze środków PFRON wynosiła: 2 347 156,03 zł;
- kwota pochodząca ze środków budżetu województwa wynosiła: 159.600,00 zł.

Tworzone są również kolejne dwa zakłady aktywności zawodowej – w Gorzowie Wlkp. i w Sulechowie, w których przewiduje się zatrudnienie łącznie ok 85 osób z niepełnosprawnościami.

Na utworzenie zakładu aktywności zawodowej w Gorzowie Wlkp. podpisano w 2022 roku umowę z Fundacją Na rzecz Wsparcia Osób Niepełnosprawnych „Apollo” z siedzibą w Gorzowie Wlkp. Ze względu na ograniczone środki, proces inwestycyjny został podzielony na 4 lata – 2022-2025. Przyznane na ten cel dofinansowanie wynosiło łącznie 3 423 719,79 zł, w tym:

- w roku 2022 przyznano ze środków PFRON kwotę 845 000,00 zł;
- w roku 2023 podpisano aneks do umowy i przyznano dofinansowanie uzupełniające ze środków PFRON w wysokości 800 000,00 zł;
- w roku 2024 podpisano aneks do umowy i przyznano dofinansowanie uzupełniające ze środków PFRON w wysokości 823 839,00 zł;
- w roku 2025 podpisano aneks do umowy i przyznano dofinansowanie uzupełniające ze środków PFRON w wysokości 954 880,79 zł.

Proces finansowy tworzenia zakładu został zakończony. Jednak zakład nie rozpoczął jeszcze działalności, gdyż organizator musi uzyskać wszystkie zgłoszenia, odbiory, pozwolenia. Planowane rozpoczęcie działania Zakładu Aktywności Zawodowej w Gorzowie Wlkp. to grudzień 2026.

Czwarty zakład aktywności zawodowej tworzony jest w Sulechowie - w tym celu w roku 2024 podpisano umowę z Fundacją Generado, mającą swoją siedzibę w Zielonej Górze. Proces inwestycyjny został podzielony na kilkuletnie etapy – 2024-

2026. Przyznane na ten cel dofinansowanie ze środków PFRON wynosiło łącznie 5 033 854,09 zł w tym:

- w 2024 roku przyznano ze środków PFRON kwotę 3 000 000,00 zł;
- w roku 2025 podpisano aneks do umowy i przyznano dofinansowanie uzupełniające ze środków PFRON w wysokości 2 033 854,09 zł.

Łącznie w roku 2025 na utworzenie dwóch zakładów aktywności zawodowej udzielono dofinansowania na kwotę: 2 988 734,88 zł.

Istotną formą wsparcia polityki prorodzinnej związanej z osobami z niepełnosprawnościami jest prowadzenie działań, które mają na celu likwidację barier architektonicznych poprzez dofinansowanie robót budowlanych w obiektach służących rehabilitacji, w związku z potrzebami osób z niepełnosprawnościami, z wyjątkiem rozbiórki tych obiektów. Zarząd Województwa Lubuskiego w 2025 r. udzielił ze środków PFRON dofinansowania dla 13 wnioskodawców na łączną kwotę 2 363 150,94 zł. Udzielone dofinansowanie miało na celu poprawę dostępności do infrastruktury medycznej, społecznej, edukacyjno-terapeutycznej i kulturalnej na terenie województwa. Dostępność do budynków, likwidacja istniejących barier jest bardzo istotna w codziennym funkcjonowaniu osób niepełnosprawnych i ich rodzin. Dofinansowanie otrzymały:

1. Powiat Gorzowski - Dom Pomocy Społecznej w Kamieniu Wielkim, na zadanie „Remont pomieszczeń sanitarnych - łazienek z przystosowaniem tych pomieszczeń do potrzeb osób niepełnosprawnych” - na kwotę 160 920,00 zł;
2. Wojewódzka i Miejska Biblioteka Publiczna im. Zbigniewa Herberta w Gorzowie Wielkopolskim, na zadanie „Wymiana dwóch wind panoramicznych znajdujących się w budynku głównym Biblioteki” - na kwotę 202 700,00 zł;
3. Miejska Biblioteka Publiczna w Szprotawie, na zadanie „Modernizacja budynku Miejskiej Biblioteki Publicznej w Szprotawie poprzez dobudowę windy wraz z dostosowaniem dojazdu, parkingu i chodników dla osób niepełnosprawnych” - na kwotę 727 218,33 zł;
4. Samodzielny Publiczny Szpital dla Nerwowo i Psychicznie Chorych w Międzyrzeczu, na zadanie „Modernizacja budynku nr 6 dla potrzeb Centrum Zdrowia Psychicznego w Samodzielnym Publicznym Szpitalu dla Nerwowo i Psychicznie Chorych w Międzyrzeczu” - na kwotę 300 000,00 zł;

5. Powiat Krośnieński - Dom Pomocy Społecznej w Szczawnie, na zadanie „Modernizacja i dostosowanie łazienek do potrzeb osób niepełnosprawnych” - na kwotę 87 014,99 zł;
6. Gmina Witnica, na zadanie „Budowa windy zewnętrznej przy Ośrodku Zdrowia w Witnicy” - na kwotę 277 000,00 zł;
7. Gmina Strzelce Krajeńskie, na zadanie „Dostosowanie toalety do potrzeb osób z niepełnosprawnością w Szkole Podstawowej nr 2 w Strzelcach Krajeńskich” - na kwotę 15 500,00 zł;
8. Powiat Nowosolski, na zadanie „Budowa windy przystosowanej do potrzeb osób z niepełnosprawnościami w SOSW w Nowej Soli” - na kwotę 306 000,00 zł;
9. Dom Pomocy Społecznej w Zielonej Górze, na zadanie „Likwidacja barier architektonicznych w DPS” - na kwotę 130 842,00 zł;
10. Gmina Nowogród Bobrzański, na zadanie „Budowa podjazdu dla niepełnosprawnych przy Szkole Podstawowej nr 1 w Nowogrodzie Bobrzańskim” - na kwotę 41 000,00 zł;
11. Temar S.C. Katarzyna Truszkiewicz, Teresa Truszkiewicz, na zadanie „Temar bez barier - dostosowanie infrastruktury ośrodków rehabilitacyjnych w Dąbiu i w Kołatce do osób niepełnosprawnych” - na kwotę 52 156,35 zł;
12. Fundacja BawMy, na zadanie „Modernizacja i zagospodarowanie przestrzeni basenowej z elementami infrastruktury zewnętrznej i małej architektury na terenie Fundacji Bawmy” – na kwotę 28 113,24 zł;
13. Gmina Drezdenko, na zadanie „Przebudowa budynku komunalnego Ośrodka Pomocy Społecznej przy ul. Marszałkowskiej w Drezdenku” – na kwotę 34 686,03 zł.

Likwidacja ww. barier architektonicznych wpłynęła na poprawę sytuacji rodzin i osób z niepełnosprawnościami w zakresie dostępu do infrastruktury rehabilitacyjnej, zmniejszenie liczby ograniczeń architektonicznych, urbanistycznych, komunikacyjnych oraz trudności w komunikowaniu się.

4.1.8. Wojewódzki Program na rzecz Osób Starszych.

W 2025 roku realizowane były wszystkie cele główne Programu tj.: poprawa jakości i dostępności usług medycznych, przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu osób starszych i ich rodzin, wzrost aktywności zawodowej osób starszych, zapobieganie przemocy i dyskryminacji wobec osób starszych. W ochronie zdrowia kontynuowano

istniejące i wdrażano nowe programy profilaktyki zdrowotnej dla seniorów. Realizowane programy miały na celu zmniejszenie zachorowalności osób starszych. Również instytucje kultury podległe samorządowi województwa stanęły na wysokości zadania, dostosowując swoją działalność poprzez użycie nowych technologii do zaspokojenia potrzeb osób starszych. Lubuska Policja podejmowała inicjatywy, które miały na celu ochronę seniorów przed przestępstwami, np. wyłudzenia pieniędzy, danych osobowych itp. Lubuska Rada Seniorów diagnozowała bieżące problemy i potrzeby seniorów. W 2025 roku wydano 769 Lubuskich Kart Seniora, uprawniających seniorów do zniżek i ulg w różnych aspektach życia społecznego.

4.1.9. Inne projekty realizowane w ramach środków unijnych.

Wydział Koordynacji Włączenia Społecznego kontynuował realizację projektu pn. Efekt Synergii - koordynacja lubuskiego włączenia społecznego, współfinansowanego ze środków EFS Plus, w ramach FERS 2021-2027 działanie 04.13 Wysokiej jakości system włączenia społecznego. Projekt ten składa się z następujących zadań:

Zadanie 1. Badania monitoring

Celem tego zadania jest dostarczanie wysokiej jakości diagnoz społecznych w zakresie usług społecznych, wspierania rodziny, pieczy zastępczej i adopcji, pomocy i integracji społecznej, ES oraz innych zgodnych z potrzebami w celu podjęcia decyzji związanych z realizacją polityk publicznych.

Pierwszym badaniem, które zostało zakończone w lutym 2025 roku była *Diagnoza stanu usług mieszkaniowych w województwie lubuskim*. W diagnozie wykorzystano trzy metody zbierania danych:

1. analiza danych zastanych;
2. badania jakościowe przeprowadzone wśród podmiotów świadczących usługi mieszkaniowe, z wykorzystaniem techniki wywiadu swobodnego;
3. sondaż przeprowadzony wśród gmin, które nie realizują takich usług wsparcia.

Wnioski z wywiadów z organizatorami usług mieszkaniowych, realizujących model deinstytucjonalizacji, wskazują na rosnącą rolę mieszkalnictwa społecznego w zaspokajaniu potrzeb lokalnych społeczności. Respondenci zwrócili szczególną uwagę na kluczowe znaczenie wdrażania mieszkań wspomaganych i treningowych, które pozwalają na większą autonomię życia, przy jednoczesnym dostępie do niezbędnego wsparcia. Celem drugiego badania, pn. *Diagnoza potrzeb i barier w dostępie do usług*

społecznych dla osób z niepełnosprawnościami oraz ich opiekunów w województwie lubuskim, była kompleksowa analiza sytuacji osób z niepełnosprawnościami oraz ich opiekunów, ze szczególnym uwzględnieniem ich potrzeb, doświadczeń oraz barier, z jakimi mierzą się w dostępie do usług społecznych w regionie. Cele szczegółowe badania obejmowały 5 obszarów:

- Potrzeby osób z niepełnosprawnościami (OzN) i ich opiekunów;
- Aktywność zawodowa OzN;
- Organizacja usług dla OzN;
- Diagnozowanie potrzeb OzN;
- Działalność sektora ekonomii społecznej na rzecz OzN.

Zadanie 2. Podnoszenie kompetencji kadr JST i podmiotów działających na rzecz włączenia społecznego – szkolenia

Celem ww. zadania jest wzmocnienie potencjału instytucjonalnego, organizacyjnego oraz kompetencyjnego instytucji pomocy i integracji społecznej z obszaru województwa lubuskiego oraz nabycie kompetencji przez osoby biorące udział w szkoleniach.

Szkolenia adresowane są do osób pracujących na obszarze województwa lubuskiego.

Uczestnikami szkoleń w 2025 roku była kadra:

- instytucji pomocy społecznej oraz podmiotów działających na rzecz włączenia społecznego;
- jednostek samorządu terytorialnego, w tym przedstawiciele władz samorządowych szczebla gminnego i powiatowego;
- kadry podmiotów działających w obszarze wspierania rodziny, systemu pieczy zastępczej oraz adopcji;
- ośrodków wsparcia ekonomii społecznej, jako podmioty realizujące usługi wsparcia podmiotów ekonomii społecznej;
- innych podmiotów, realizujących działania z zakresu polityki społecznej na poziomie lokalnym i regionalnym, w tym szczególnie: PES i podmioty prywatne, które realizują zadania w obszarze polityki społecznej na rzecz społeczności lokalnych;
- podmiotów sektora publicznego, prywatnego i społecznego realizujące szeroko rozumiane zadania w obszarze polityki społecznej, np.: służby zatrudnienia,

jednostki systemu edukacji, kultury, zdrowia, szkoły wyższe, jednostki wymiaru sprawiedliwości;

- organizacji pozarządowych.

W roku 2025 zorganizowano 8 szkoleń dla ponad 150 osób.

Dwa szkolenia 1-dniowe z obszaru stosowania prawa i integracji społecznej cudzoziemców, dwa szkolenia 2-dniowe z obszaru stosowania prawa i integracji społecznej oraz cztery szkolenia 3-dniowe, z obszaru kompetencji osób bezpośrednio pracujących z dziećmi i rodzinami.

W czerwcu 2025 rozpoczęło się szkolenie na superwizorów pracy socjalnej dla grupy 11 osób. W roku 2025 odbyło się 7 zjazdów.

Zadanie 3. Włączenie społeczne w obszarze usług społecznych - centra usług społecznych. W 2025 roku przeprowadzone zostały działania w zakresie promowania tworzenia lokalnych mechanizmów koordynacji, w tym szczególnie CUS jako narzędzia koordynacji usług społecznych, a także objęto wsparciem JST z woj. lubuskiego w tworzeniu CUS. Realizowane działania to:

- 3 spotkania uświadamiające dot. deinstytucjonalizacji oraz szerzenia idei CUS (Zielona Góra, Żary, Lubrza);
- doradztwo specjalistyczne w wymiarze 365 godz.;
- 2 dniowa wizyta studyjna do funkcjonujących CUS-ów do woj. Zachodniopomorskiego. W wizycie wzięło udział 20 uczestników oraz 2 przedstawicieli ROPS. Uczestnikami byli przedstawiciele jednostek OPS, które planowały przekształcenie w CUS;
- 4 cykle szkoleń kompetencyjnych dla przyszłej kadry CUS. Szkolenia były przeprowadzone zgodnie z ustawą z dnia 19 lipca 2019 r. o realizowaniu usług społecznych przez centrum usług społecznych (Dz.U.2019 poz. 1818).
- Monitoring funkcjonowania centrów usług społecznych.

Zadanie 4. Włączenie społeczne w obszarze ekonomii społecznej

Celem zadania jest budowanie spójnego systemu rozwoju i wsparcia ekonomii społecznej. W 2025 roku odbyły się:

- 4 posiedzenia Regionalnego Komitetu Rozwoju Ekonomii Społecznej Województwa Lubuskiego (RKRES), w skład którego wchodzi przedstawiciele: Marszałka Województwa Lubuskiego, Wojewody Lubuskiego, jednostek samorządu terytorialnego, podmiotów ekonomii społecznej, wojewódzkiej rady

działalności pożytku publicznego, związków spółdzielczych, instytutów badawczych, uczelni, związków zawodowych (łącznie 25 osób w związku z aktualizacją składu RKRES), odbyły się także dwa spotkania grup roboczych. Podczas posiedzeń poruszano tematy ekonomii społecznej oraz usług społecznych na poziomie krajowym i lokalnym. Przedstawiona została diagnoza przygotowana przez ROPS dot. stanu społecznych usług mieszkaniowych w woj. lubuskim. Zaprezentowano monitoring za 2024 r. Lubuskiego Programu Rozwoju ES. Mówiono o dostępności JST oraz podmiotów ekonomii społecznej dla osób z niepełnosprawnością, zaprezentowano także planowane działania nowo powstałych Centrów Wsparcia NGO. Podczas posiedzeń poruszano tematy innowacji społecznych jak np. „Razem w opiece” czy Mobile Usługi Społeczne”. Każde z posiedzeń odbyło się w siedzibie innego podmiotu ekonomii społecznej z naszego województwa.

- 2 spotkania sieci współpracy Ośrodków Wsparcia Ekonomii Społecznej, które dotyczyły omówienia wspólnych planów działań na rok 2025, prac nad monitoringiem OWES a także działań reintegracyjnych w ramach OWES.
- zorganizowano Akademię Liderów Lokalnych, którą ukończyło 15 osób przedstawicieli lubuskich organizacji pozarządowych oraz JST zaangażowanych w działania realizowane w swoich społecznościach lokalnych;
- Zrealizowano kampanię społeczną promującą lubuską ekonomię społeczną oraz przeprowadzono X edycję konkursu „Lubuski Włącznik. Lider Biznesu Społecznego”. Konkurs organizowany jest dla podmiotów ekonomii społecznej (PES), zarejestrowanych i mających siedzibę na terenie województwa lubuskiego oraz jednostek samorządu terytorialnego (JST) województwa lubuskiego i ich jednostek podległych. ROPS w Zielonej Górze wypracował znak promocyjny, (znak jakości) którym wyróżnianie są najlepsze podmioty ekonomii społecznej w regionie. Założeniem konkursu jest wzmacnianie pozycji podmiotów ekonomii społecznej z terenu województwa lubuskiego, a także wyróżnienie jednostek samorządu terytorialnego województwa lubuskiego, które w aktywny sposób działają na rzecz rozwoju ekonomii społecznej. Organizacja konkursu łączy szeroki krąg partnerów, co zwiększa jego oddziaływanie na różnych poziomach współpracy międzysektorowej oraz

budowania pozytywnego wizerunku polityki społecznej w tym ekonomii społecznej na zewnątrz.

Zadanie 5. Włączenie społeczne w obszarze aktywnej integracji

Celem zadania jest stworzenie regionalnej platformy współpracy podmiotów funkcjonujących w obszarze reintegracji społecznej i zawodowej mającej umożliwić podnoszenie skuteczności działań reintegracyjnych na obszarze województwa lubuskiego. W 2025 roku zorganizowano:

- spotkania dotyczące skutecznej ścieżki reintegracji społeczno-zawodowej. Celem spotkań było inicjowanie współpracy pomiędzy jednostkami systemu pomocy społecznej, powiatowego urzędu pracy oraz podmiotów ekonomii społecznej o charakterze reintegracyjnym w procesie aktywizacji osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym oraz wzrostu zatrudnienia w sektorze ekonomii społecznej;
- rozpoczęto usługę testowania zaktualizowanej Koncepcji systemu standaryzacji CIS w województwie lubuskim. Wyłoniono wykonawcę usługi testowania – Stowarzyszenie CISTOR z Torunia – oraz trzy Centra Integracji Społecznej, które przeprowadzą usługę testowania w swoich placówkach;
- przeprowadzono 24 spotkania superwizyjne pracowników CIS;
- odbyły się dwa spotkania regionalnych sieci podmiotów reintegracyjnych WTZ/ZAZ/CIS, których celem było budowanie współpracy pomiędzy PES, wymiana doświadczeń oraz podejmowanie i inicjowanie działań wspierających podmioty reintegracyjne.

Zadanie 6. Włączenie społeczne w obszarze rodziny i pieczy zastępczej. Więzi rodzinne

Celem zadania jest koordynowanie regionalnej polityki społecznej i wspieranie instytucji pomocy społecznej zajmujących się pomocą i integracją społeczną oraz instytucji i podmiotów działających w obszarze wspierania rodziny, pieczy zastępczej i adopcji poprzez usprawnienie mechanizmów komunikacji regionalno-lokalnej i obiegu informacji, w szczególności w zakresie planowania krótko- i długofalowego oraz stosowania dobrych praktyk, m.in. na rzecz wspomagania więzi rodzinnych i w zakresie procesu deinstytucjonalizacji.

W ramach zadania odbyły się:

- dwudniowe warsztaty współpracy międzyinstytucjonalnej;

- spotkanie sieciujące dla kadry związanej z rodziną, pieczą zastępczą i adopcją;
- pięć spotkań doradczych dotyczących rodziny i pieczy zastępczej, które przeprowadzili eksperci na co dzień pracujący w Ośrodku Adopcyjnym w Zielonej Górze;
- trzy spotkania Lubuskiej Grupy ds. Pieczy Zastępczej i Wspomagania Więzi Rodzinnych, która jest organem opiniodawczo-doradczym, a jej głównym zadaniem jest wypracowanie wspólnych stanowisk oraz rekomendacji rozwiązań w zakresie wspierania rodziny i pieczy zastępczej.

Zadanie 7. Kreowanie regionalnych polityk i zwiększanie świadomości społecznej.

Celem zadania jest wdrożenie w samorządach lokalnych rozwiązań wynikających z Krajowego Programu Rozwoju Ekonomii Społecznej (KPRES) i ustawy o ekonomii społecznej, planowanie i wdrożenie RPD, wdrożenie standardów w zakresie dostępności dla osób ze szczególnymi potrzebami, uwrażliwienie na kwestie różnorodności i niedyskryminacji oraz zwiększenie potencjału instytucjonalnego JST do organizacji usług społ. W ramach realizacji zadania w 2025 r. przeprowadzono następujące działania:

- 36 spotkań doradczych ze specjalistami, obejmujących:
 - a) 2 spotkania dotyczące zwiększenia potencjału instytucjonalnego jednostek samorządu terytorialnego w zakresie organizacji usług społecznych, w tym usług mieszkalnictwa wspomagane i treningowe;
 - b) 2 spotkania poświęcone programowaniu procesu deinstytucjonalizacji w małych gminach (do 12 tys. mieszkańców);
 - c) 2 spotkania dotyczące programowania procesu deinstytucjonalizacji w gminach liczących od 12 tys. do 100 tys. mieszkańców;
 - d) 12 spotkań dotyczących zasad udzielania zamówień publicznych z uwzględnieniem aspektów i klauzul społecznych, zgodnie z ustawą z dnia 11 września 2019 r. – Prawo zamówień publicznych, w tym również w zamówieniach o wartości poniżej 130 tys. zł;
 - e) 12 spotkań doradczych dotyczących zlecania przez jednostki samorządu terytorialnego realizacji usług społecznych organizacjom pozarządowym;
 - f) 6 spotkań doradczych w zakresie możliwości współpracy między urzędami pracy a instytucjami pomocy społecznej oraz podmiotami ekonomii społecznej, w kontekście nowej ustawy o rynku pracy i służbach zatrudnienia;

- opracowanie poradnika (narzędziownika) zawierającego wzory dokumentów oraz informacje niezbędne w procesie przekształcenia ośrodka pomocy społecznej w centrum usług społecznych;
- organizację jednodniowej konferencji pn. „Usługi Społeczne – Siła Wspólnoty”, która odbyła się 23 października 2025 r. w Regionalnym Centrum Animacji Kultury w Zielonej Górze. Konferencja poświęcona była zagadnieniom związanym z rozwojem usług społecznych w województwie lubuskim, ich znaczeniem dla wspólnot lokalnych oraz kierunkami dalszego rozwoju;
- realizację krajowej wizyty studyjnej w województwie dolnośląskim, która odbyła się w dniach 28–29 października 2025 r. i dotyczyła rozwoju usług społecznych oraz włączenia społecznego.

Ponadto w dniu 27 maja 2025 r. Zarząd Województwa Lubuskiego zatwierdził raporty z monitoringu Lubuskiego Programu Rozwoju Ekonomii Społecznej (LPRES) za rok 2024 oraz Regionalnego Planu Rozwoju Usług Społecznych i Deinstytucjonalizacji (RPDI) dla Województwa Lubuskiego za rok 2024.

Zadanie 8. Wspieranie i inicjowanie nowych rozwiązań w zakresie polityki społecznej

Celem zadania jest testowanie/skalowanie/ kreowanie skutecznych rozwiązań problemów społecznych i nowych instrumentów w obszarze polityki społecznej. W ramach realizacji zadania w 2025 r. przeprowadzono następujące działania:

- organizacja zagranicznej wizyty studyjnej do Szwecji, której celem było zapoznanie uczestników ze strukturą i organizacją szwedzkiego systemu opieki społecznej oraz usług społecznych;
- realizacja innowacji pn. Mobilne Usługi Społeczne - to inicjatywa, której celem jest dostarczenie specjalistycznych usług społecznych bezpośrednio do mieszkańców terenów wiejskich województwa lubuskiego. Wiodącym założeniem jest bezpośrednie, indywidualne i całościowe wsparcie osób wymagających opieki oraz ich rodzin i opiekunów;
- organizacja oraz udział w pracach Lubuskiego Roboczego Zespołu ds. Opieki Długoterminowej;
- kontynuacja współpracy z podmiotami prowadzącymi Zielone Gospodarstwa Opiekuńcze oraz promowanie Lubuskiego modelu rozwoju usług społecznych na terenach wiejskich. W 2025 rok w naszym województwie funkcjonowały 3

gospodarstwa: ZGO w Witosławiu (Gmina Świebodzin), ZGO Gościniec Pod Dębem (Gmina Trzciel) oraz ZGO „Piaskowy Młyn” w Rejowie;

- nawiązana została współpracy z firmą Herz (interaktywny system wspomagania opieki).

Projekt „W partnerstwie różnie – rozwój usług społecznych”

Projekt realizowany jest w ramach Funduszy Europejskich dla Lubuskiego 2021-2027, w ramach Priorytetu 6 – Usługi społeczne i zdrowotne. Projekt realizowany przez Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej (ROPS) w Zielonej Górze we współpracy z 3 Domami Pomocy Społecznej (DPS) z województwa lubuskiego – DPS w Dobiegniewie, DPS w Glinisku oraz DPS w Kamieniu Wielkim.

Celem projektu jest rozwój zdeinstytucjonalizowanych usług społecznych, które będą realizowane w oparciu o Lokalne Plany Deinstytucjonalizacji (LPDI), odpowiadające na specyficzne potrzeby lokalnych społeczności.

Projekt zakłada:

- Zwiększenie dostępności usług społecznych w środowisku lokalnym.
- Poprawę jakości życia osób potrzebujących wsparcia poprzez dostęp do usług opiekuńczych i zdrowotnych świadczonych blisko miejsca zamieszkania.
- Integrację społeczną osób objętych wsparciem w ich naturalnym otoczeniu.

Grupa docelowa projektu obejmuje 178 osoby (128 kobiet, 50 mężczyzn), w tym 39 osób z niepełnosprawnościami, które skorzystają z nowych, zdeinstytucjonalizowanych usług społecznych dostosowanych do ich indywidualnych potrzeb. Projekt skierowany jest do osób zamieszkujących województwo lubuskie, które wymagają wsparcia w codziennym funkcjonowaniu, ale nie potrzebują całodobowej opieki instytucjonalnej. Grupa docelowa projektu to osoby, które z powodu wieku, chorób, niepełnosprawności lub innych trudności życiowych wymagają wsparcia w codziennym funkcjonowaniu, ale nie muszą być umieszczone w instytucjach całodobowej opieki. Projekt daje im możliwość korzystania z nowoczesnych form opieki w ich naturalnym środowisku, co przyczynia się do poprawy jakości życia i integracji społecznej.

DPS Kamień Wielki: utworzyło mieszkania wspomagane oraz we współpracy z ROPS i Podmiotem Ekonomii Społecznej świadczy usługi opiekuńcze w miejscu

zamieszkania dla osób starszych, chorych, z niepełnosprawnościami lub w trudnej sytuacji życiowej (29 osób). W 2025 r. w mieszkaniach wspomaganych przebywały 3 osoby. Z usług w miejscu zamieszkania skorzystało 6 osób. DPS Glińsk: zapewni całodobową opiekę wytchnieniową oraz usługi opiekuńcze w miejscu zamieszkania dla opiekunów faktycznych osób z niepełnosprawnościami oraz osób niesamodzielnych. W 2025 r. z usług w miejscu zamieszkania skorzystało 7 osób. DPS Dobiegniew: zapewni opiekę wytchnieniową całodobową oraz usługi opiekuńcze w miejscu zamieszkania dla osób starszych i niesamodzielnych, które nie mają wsparcia rodziny. W 2025 r. z usług w miejscu zamieszkania skorzystało 15 osób. Usługi w miejscu zamieszkania/ w środowisku świadczone są w wymiarze max. 60 godz./1 uczestnik.

Po zakończeniu projektu w województwie lubuskim powstaną:

- trzy nowe miejsca świadczenia usług społecznych w środowisku lokalnym;
- nowoczesne usługi społeczne, takie jak: całodobowa i dzienna opieka wytchnieniowa, usługi opiekuńczo-asystenckie w mieszkaniach wspomaganych, usługi opiekuńcze świadczone w środowisku lokalnym;
- trwałe rozwiązania w zakresie zdeinstytucjonalizowanych usług społecznych.

Okres trwania projektu: 1 września 2025 r. – 31 sierpnia 2027 r.

Zrealizowane działania będą miały długofalowy wpływ na poprawę jakości życia osób potrzebujących wsparcia oraz ich integrację z lokalną społecznością.

„Lubuskie na rzecz rodzin”

Projekt „Lubuskie na rzecz rodzin”, który jest realizowany od 01.08.2023 r. do 30.06.2028 r. w partnerstwie z Fundacją na rzecz Collegium Polonicum, współfinansowany jest ze środków Europejskiego Funduszu Społecznego Plus w ramach Programu Fundusze Europejskie dla Lubuskiego 2021-2027.

Celem projektu jest zapewnienie mieszkańcom województwa dostępu do specjalistycznego wsparcia. W 2025 roku realizowane było m.in. w formie terapii rodzinnej, wsparcia psychologicznego, wsparcia psychoterapeuty, wsparcia terapeuty uzależnień, wsparcia logopedycznego, fizjoterapeutycznego, integracji sensorycznej, zajęć typu socjoterapeutycznego, arteterapii (warsztaty teatralne, spektakle dla dzieci i młodzieży, warsztaty muzyczne, zajęcia artystyczne), warsztatów dla dzieci i młodzieży (w tym treningów umiejętności społecznych) oraz rodziców, nieformalnych

grup wsparcia a także innych w tym m.in. hipoterapii, terapii outdoor czy warsztatów psychologiczno-sportowych.

ROPS realizuje wsparcie na terenie powiatów zielonogórskiego oraz Miasta Zielona Góra, świebodzińskiego, międzyrzeckiego, słubickiego, sulęcińskiego, strzelecko-drezdeneckiego oraz gorzowskiego oraz Miasta Gorzów Wielkopolski za pośrednictwem punktów w Sulechowie, Świebodzinie, Międzyrzeczu, Sulęcinie, Słubicach, Drezdenku i w Gorzowie Wlkp.

Partner realizuje wsparcie specjalistyczne dla mieszkańców powiatów krośnieńskiego, żarskiego, żagańskiego, nowosolskiego i wschowskiego za pośrednictwem punktów wsparcia w Żarach, Szprotawie, Wschowie, Nowej Soli, Krośnie Odrzańskim i Radnicy.

Docelowo w ramach projektu powstaną dwa centra wsparcia rodziny – pierwsze funkcjonuje od 2025 roku w Radnicy, drugie, w Gorzowie Wielkopolskim, planowane jest do odbioru w 2027 roku (budynek powstaje w ramach projektu komplementarnego „Budowa Centrum Wsparcia Rodziny w Gorzowie Wielkopolskim”, współfinansowanego ze środków EFRR w ramach programu FEWL 2021-2027).

Dodatkowo zorganizowano:

- dwa pikniki rodzinne w Gorzowie Wlkp.,
- 30 warsztatów diagnostyczno-terapeutycznych,
- 30 warsztatów Muzycznego Raczkowania z Filharmonią Gorzowską,
- 12 spektakli,
- 3 wydarzenia Mikołajkowe dla dzieci (2 w Teatrze im. J. Osterwy w Gorzowie Wlkp. i 1 w Filharmonii Zielonogórskiej).

Do 31.12.2025 roku z wsparcia projektowego skorzystało 3 305 osób w tym 1 911 z nich stanowiły osoby poniżej 18 roku życia.

V. Zadania zlecone samorządu województwa lubuskiego z zakresu administracji rządowej w 2025 r.

5.1. Działalność Ośrodków Adopcyjnych na terenie województwa lubuskiego.

Na terenie województwa lubuskiego funkcjonują trzy ośrodki adopcyjne. Jeden niepubliczny prowadzony przez Lubuski Ruch na Rzecz Kobiet i Rodziny „Żar” w Żarach i dwa publiczne: Ośrodek Adopcyjny w Zielonej Górze oraz Ośrodek Adopcyjny w Gorzowie Wlkp., które funkcjonują w strukturze Regionalnego Ośrodka Polityki Społecznej w Zielonej Górze.

Szkolenia.

W okresie sprawozdawczym publiczne ośrodki adopcyjne przeprowadziły 6 szkoleń dla kandydatów do przysposobienia. Szkolenia prowadzone według programu zatwierdzonego przez Ministra Rodziny i Polityki Społecznej. Program określa cele szkolenia, czas trwania oraz metody i formy pracy dydaktycznej z kandydatami na rodziców adopcyjnych, zapewniając aktywny udział jego uczestników.

Tabela nr 15. Liczba szkoleń dla kandydatów do przysposobienia i liczba przeszkolonych osób.

Nazwa zadania	Jednostka miary	Ośrodek Adopcyjny w Zielonej Górze (ROPS)	Ośrodek Adopcyjny w Gorzowie Wlkp. (ROPS)	Niepubliczny Ośrodek Adopcyjny „Żar” w Żarach
Liczba przeprowadzonych szkoleń dla kandydatów	szkolenie	2	2	2
Liczba osób przeszkolonych, w tym oboje małżonków oraz osoby przyspasabiające niepozostające w związku małżeńskim	osoby	15	10	22

Źródło: Opracowanie własne ROPS w Zielonej Górze

Przysposobienia dziecka.

Ośrodki Adopcyjne prowadząc procedurę związaną z kwalifikacją osób zgłaszających gotowość do przysposobienia dziecka kierują się zasadą, iż przysposobienie może nastąpić jedynie dla dobra dziecka przysposabianego.

Tabela nr 16. Liczba dzieci kwalifikowanych do przysposobienia i przysposobionych.

Nazwa zadania	Ośrodek Adopcyjny w Zielonej Górze (ROPS)	Ośrodek Adopcyjny w Gorzowie Wlkp. (ROPS)	Niepubliczny Ośrodek Adopcyjny „Żar” w Żarach
Kwalifikacja dziecka do przysposobienia	39	37	37
Dzieci, w stosunku do których złożono wniosek o przysposobienie do sądu	13	9	22
Dzieci przysposobione w przysposobieniu krajowym	19	26	36
Dzieci przysposobione w przysposobieniu międzynarodowym	0	0	0

Źródło: Opracowanie własne ROPS w Zielonej Górze

Łącznie w 2025 roku przeprowadzono 81 adopcji w przysposobieniu krajowym. Nie orzeczono żadnej adopcji w przysposobieniu międzynarodowym.

Wojewódzki Bank Danych

Od roku 2010 ośrodkiem realizującym zadania związane z prowadzeniem Wojewódzkiego Banku Danych o dzieciach z terenu województwa lubuskiego jest Ośrodek Adopcyjny w Gorzowie Wlkp. Z ośrodków lokalnych do WBD w Gorzowie Wlkp. wpłynęły 49 kart dzieci, z tego 15 kart z Ośrodka Adopcyjnego w Zielonej Górze, 26 kart z Ośrodka Adopcyjnego w Gorzowie Wlkp. oraz 8 kart z Ośrodka Adopcyjnego „Żar” w Żarach. Wojewódzki Bank Danych w Gorzowie Wlkp. rozesłał 1008 kart dzieci do ośrodków adopcyjnych, prowadzących Wojewódzkie Banki Danych w celu poszukiwania rodzin na terenie kraju. Po upływie okresu poszukiwania rodziny na terenie kraju, 42 karty dzieci zostały wysłane do Centralnego Banku Danych w Warszawie.

Do Wojewódzkiego Banku Danych w województwie lubuskim zostało zgłoszonych 1008 kart dzieci z całej Polski i taka sama ilość została przesłana do ośrodków lokalnych w województwie lubuskim.

Inne realizowane zadania

Ośrodki adopcyjne realizują nie tylko zadania dotyczące postępowania adopcyjnego i organizowania szkoleń dla kandydatów do przysposobienia dziecka, ale również zadania, między innymi w zakresie:

- współpracy z asystentem rodziny, z rodziną zastępczą oraz prowadzącym rodzinny dom dziecka, z organizatorami rodzinnej pieczy zastępczej;
- udziału w konsultacji w zakresie oceny sytuacji dziecka umieszczonego w rodzinnej pieczy zastępczej i w posiedzeniach zespołów ds. oceny sytuacji dziecka umieszczonego w instytucjonalnej pieczy zastępczej;
- zapewnienia pomocy psychologicznej kobietom w ciąży oraz pacjentkom oddziałów ginekologiczno-położniczych, które sygnalizują zamiar pozostawienia dziecka bezpośrednio po urodzeniu;
- promowanie idei adopcji, w tym poszukiwanie kandydatów do przysposobienia dziecka;
- prowadzenia szkoleń dla kandydatów do pełnienia funkcji rodziny zastępczej lub prowadzenia rodzinnego domu dziecka oraz szkoleń dla kandydatów do pełnienia funkcji dyrektora placówki opiekuńczo-wychowawczej typu rodzinnego.

Tabela nr 17. Zadania realizowane przez ośrodki adopcyjne

Nazwa zadania	Ośrodek Adopcyjny w Zielonej Górze (ROPS)	Ośrodek Adopcyjny w Gorzowie Wlkp. (ROPS)	Niepubliczny Ośrodek Adopcyjny „Żar” w Żarach
Wsparcie psychologiczno-pedagogiczne	2894	1392	156
Wsparcie psychologiczno-pedagogiczne w postępowaniu postadopcyjnym	1623	137	56
Posiedzenia w sprawie okresowej oceny sytuacji dziecka	123	302	400
Dzieci, których sprawy były przedmiotem posiedzeń	156	299	6

Źródło: Opracowanie własne ROPS w Zielonej Górze

Promocja idei adopcji.

• Zielona Góra

- prowadzenie strony internetowej Ośrodka oraz Fanpage'u Ośrodka na Facebooku;

- udział w konferencji „Droga do domu. Adopcja w obecnej rzeczywistości oraz w świetle zmian legislacyjnych” Wrocław;
 - promowanie idei adopcji oraz udzielenie wsparcia postadopcyjnego podczas Mikołajkowego spotkania dla rodzin adopcyjnych, w spotkaniu uczestniczyło 113 osób;
 - spotkanie informacyjno – wspierające dla przyszłych dziadków adopcyjnych;
 - wywiady w Radiu Zielona Góra i Radiu Zachód;
 - w ramach wsparcia postadopcyjnego oraz wsparcia dla rodzin przysposabiających ośrodki zorganizował grupę wsparcia dla rodzin adopcyjnych;
 - pracownicy Ośrodka podnosili swoje kompetencje zawodowe poprzez uczestnictwo w konferencji organizowanej przez Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Zielonej Górze „FASD – niewidzialne zaburzenia”
 - udział w szkoleniu „Regulacja emocji, trauma, dysocjacja”;
 - udział w szkoleniu „Plan przejścia w adopcji i praktyce rodzin pracujących z dziećmi z trudnych miejsc”;
 - współtworzenie programu w TVP3 „Razem od nowa”, który krok po kroku przybliży procedurę adopcyjną w Polsce i województwie lubuskim.
- **Gorzów Wlkp.**
 - Dzień otwarty w Ośrodku Adopcyjnym;
 - promowanie idei rodzicielstwa adopcyjnego w lokalnych mediach: wywiad kierownika OA w Radio Zachód, dwie rozmowy kierownika w Lubuskim Centrum Informatycznym w Gorzowie Wlkp.;
 - udział w festynie Rodzinnym na Polu Golfowym Zawarcie;
 - festyn dla rodzin adopcyjnych na Polu Golfowym Zawarcie;
 - udział w lubuskiej Grupie ds. Pieczy Zastępczej i Wspomagania Więzi Rodzinnych;
 - udział w konferencji Ośrodków Adopcyjnych „Droga do domu. Adopcja w obecnej rzeczywistości oraz w świetle zmian legislacyjnych” Wrocław;
 - szkolenie „Kompetencje osób pracujących z dziećmi i rodzicami” Kalsk;
 - szkolenie „Mechanizmy i standardy współpracy międzyinstytucjonalnej w systemie wspierania rodziny, pieczy zastępczej i adopcji”;
 - szkolenie dr Małgorzata Kalecka „FASD, Zespół zaburzenia więzi, trauma” Gorzów Wlkp.;
 - szkolenie „Plan przejścia w adopcji i praktyce rodzin pracujących z dziećmi z trudnych miejsc” *Nasz Bocian*

- organizacja Mikołajek dla rodzin adopcyjnych w ZUMWL w Gorzowie Wlkp.;
- pomoc w organizacji Mikołajek dla dzieci oraz rodzin adopcyjnych i zastępczych w Teatrze J. Osterwy w Gorzowie Wlkp.;
- współtworzenie i współudział w programie telewizyjnym „Razem od nowa”.

- **Żary**

- prowadzenie strony internetowej, promocja ośrodka w mediach społecznościowych Facebook;
- promowanie idei adopcji poprzez media lokalne.

Ośrodki Adopcyjne przeprowadziły 81 adopcji i przeszkoliły 47 kandydatów na rodziny adopcyjne. Realizowane zadania zmierzały do zapewnienia każdemu dziecku stabilnego, trwałego i rodzinnego środowiska wychowawczego. Specjaliści z ośrodków adopcyjnych służyli pomocą, zarówno rodzinom chcącym przysposobić dziecko, jak i tym, którzy dziecko adoptowali. Działania zarówno Ośrodków Adopcyjnych jak i Regionalnego Ośrodka Polityki Społecznej zmierzały do promowania rozwiązań wspierających rodziny naturalne oraz inspirowania środowisk lokalnych do podejmowania działań na rzecz rozwijania rodzinnej opieki zastępczej. We wszystkich 3 Ośrodkach na dzień 31.12.2025 r. 22 rodziny pozostawały w porcedurze przysposobienie. Na dobór rodziny przysposabiającej właściwej ze względu na potrzeby dziecka oczekiwało 177 dzieci.

VI. Kierunki zmian i rekomendacje na 2026 rok.

Bazując na danych z gmin i powiatów oraz Regionalnego Ośrodka Polityki Społecznej, przedstawiamy poniżej wnioski z ocen zasobów pomocy społecznej za 2025 r. wyznaczające kierunki zmian i rekomendacje na 2026 r.:

1. Rozwój lokalnych partnerstw i współpracy międzysektorowej

Kierunek zmian:

Budowanie zintegrowanego systemu wsparcia społecznego opartego na współpracy samorządów, instytucji organizacyjnych pomocy społecznej, przedsiębiorstw społecznych oraz podmiotów ekonomii społecznej.

Rekomendacje:

- wzmacnianie partnerstw lokalnych i międzysektorowych;
 - rozwijanie współpracy interdyscyplinarnej w rozwiązywaniu problemów społecznych;
 - zwiększanie udziału przedsiębiorstw społecznych oraz podmiotów ekonomii społecznej w realizacji usług społecznych;
 - wspieranie rozwoju aktywnych form integracji społecznej.
-

2. Wzmacnianie rodzin

Kierunek zmian:

Rozszerzenie wsparcia dla rodzin i pieczy zastępczej

Rekomendacje:

- zwiększenie dostępu do pomocy specjalistycznej między innymi: psychologicznej, pedagogicznej i prawnej;
 - rozwój systemu wsparcia rodzin przeżywających trudności opiekuńczo-wychowawcze;
 - zwiększenie zatrudnienia asystentów rodziny;
 - rozwijanie działań prorodzinnych i edukacji rodzicielskiej.
-

3. Rozwój usług społecznych i środowiskowych

Kierunek zmian:

Wzmocnienie usług środowiskowych i lokalne formy pomocy.

Rekomendacje:

- rozwijanie i wspieranie usług między innymi: opiekuńczych, asystenckich, sąsiedzkich i teleopieki;
 - tworzenie mieszkań wspomaganych i treningowych;
 - rozwój usług wspierających samodzielność wychowanków opuszczających pieczę zastępczą, osób w kryzysie bezdomności, seniorów i osób z niepełnosprawnościami;
 - włączanie seniorów i sąsiadów w system wsparcia;
 - zwiększanie dostępności usług świadczonych w miejscu zamieszkania.
-

4. Deinstytucjonalizacja i rozwój Centrów Usług Społecznych

Kierunek zmian:

Rozwijanie modelu usług społecznych opartego na deinstytucjonalizacji i koordynacji wsparcia na poziomie lokalnym.

Rekomendacje:

- wdrażanie regionalnego planu DI i rozwoju usług społecznych, lokalnych planów deinstytucjonalizacji;
- przekształcanie OPS w CUS;
- wzmacnianie roli Centrów Usług Społecznych;
- rozwijanie międzygminnych usług społecznych;
- wspieranie potencjału domów pomocy społecznej na rzecz środowiska lokalnego;
- rozwijanie usług społecznych dostosowanych do potrzeb mieszkańców.

5. Rozwój kompetencji kadr pomocy społecznej

Kierunek zmian:

Podnoszenie jakości usług społecznych poprzez rozwój kompetencji zawodowych pracowników.

Rekomendacje:

- wzmacnianie prestiżu zawodu pracownika socjalnego/zawodów pomocowych;
- inwestycje w kadry i infrastrukturę społeczną;
- edukacja nowych kadr – brak ludzi do pomagania;
- systematyczne badanie potrzeb szkoleniowych;
- organizowanie szkoleń i specjalizacji dla kadr pomocy społecznej.

6. Cyfryzacja i innowacje społeczne

Kierunek zmian:

Wykorzystanie innowacyjnych rozwiązań w organizacji pomocy społecznej.

Rekomendacje:

- wdrażanie cyfrowych narzędzi usprawniających świadczenie usług;
- wspieranie innowacji społecznych i organizacyjnych;
- rozwijanie e-usług społecznych;
- zwiększanie dostępności cyfrowej mieszkańców.

7. Wyrównywanie szans społecznych i terytorialnych

Kierunek zmian:

Zmniejszanie różnic w dostępie do usług społecznych pomiędzy obszarami miejskimi i peryferyjnymi.

Rekomendacje:

- rozwijanie infrastruktury społecznej i komunikacyjnej;
 - poprawa dostępności transportu;
 - wspieranie rewitalizacji społecznej oraz działań integracyjnych w społecznościach lokalnych;
 - rozwijanie usług na terenach o ograniczonym dostępie do wsparcia w szczególności mobilnych usług społecznych.
-

8. Wdrażanie polityk regionalnych i rozwiązań projektowych

Kierunek zmian:

Wykorzystanie regionalnych strategii/programów/planów oraz doświadczeń projektów unijnych w rozwoju polityki społecznej.

Rekomendacje:

- wdrażanie założeń Lubuskiego Planu Adaptacji Demograficznej;
- rozwijanie polityki mieszkaniowej, społecznych form najmu oraz mieszkań wspomaganych;
- wspieranie młodych ludzi poprzez programy stażowe, mentoring i tworzenie przestrzeni społecznych;
- podejmowanie działań integracyjnych wobec cudzoziemców;
- wdrażanie rozwiązań wypracowanych w ramach projektów unijnych dotyczących usług społecznych w szczególności na terenach wiejskich.